

התפתחות מערכת

החינוך

עובדות ונתונים תשפ"א

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל לכלכלה ותקציבים

פרק א' – התפתחות מערכת החינוך

מערכת החינוך עברה כמה שלבי התפתחות עיקריים מאז קום המדינה. רק בשנים האחרונות יושמו הרפורמות 'אופק חדש' ו'עוז לתמורה', שהביאו שינויים בתנאי העבודה של המורים ושיפורים בשכרם.

הרפורמות הללו היו הכרחיות כדי לספק שירותי חינוך מתקדמים לאוכלוסיית ישראל – והתוצאות מעידות על עצמן: ישראל היא אחת מששת המדינות המציגות ב-OECD, שיעור בעלי השכלה שלישונית גבוה מ-50%. המדינות האחרות הן קנדה, יפן, אירלנד, לוקסמבורג וקוריאה.

בישראל שיעור הלומדים בשלבי החינוך, החל מגני ילדים וכולל ההשכלה הגבוהה, ובכל הגילאים בקרב האוכלוסייה הינו בין הגבוהים מתוך כלל מדינות ה-OECD. לעובדה זו ישנן משמעויות הן בהיבט החברתי והן בהיבט התקציבי. ראשית, שיעור תלמידים גבוה באוכלוסייה משפיע גם על ביקוש גבוה לכיתות ולמורים. פניית שיעור גבוה יחסית מתוך בעלי חינוך שלישוני להוראה, יוצרת תחרות בשוק העבודה ודוחפת לגיוס כוח אדם איכותי. שנית, שיעורם הגבוה של הלומדים מתוך כלל האוכלוסייה אינו רק תוצאה דמוגרפית של מבנה גילים צעיר, אלא גם תוצאה של שיעור לומדים גבוה ושיעור נשירה נמוך בחינוך היסודי והעל-יסודי (חטיבת הביניים והחטיבה העליונה גם יחד), דבר המחייב טיפול רחב היקף באוכלוסיות המתקשות בלימודים. עם זאת, החזקת תלמידים בגיל העשרה במסגרת חינוכית ובמעגל הלימודים עד גיל 18 הינה בעלת ערך חברתי רב. לבסוף, שיעור הלומדים הגבוה בישראל משית על המדינה עול תקציבי גדול בהשוואה למדינות אחרות.

הנתונים בפרק זה מתייחסים לכלל מערכת החינוך, החל מגן הילדים ועד לסוף בית הספר העל-יסודי, וכן לתלמידים בחינוך העל-תיכוני, באוניברסיטאות ובמכללות. רוב נתוני החינוך הערבי בפרק כוללים גם את המגזר הדרוזי והבדואי (אלא אם צוין אחרת). רוב הנתונים בפרק אינם כוללים תלמידים הלומדים במסגרות אחרות - ישיבות קטנות, בתי ספר לחניכים, בתי ספר תעשייתיים ומעונות חסות (אלא אם צוין אחרת). הנתונים לגבי גני ילדים נכונים לחודש ינואר. בסוף שנת 2020 עמד מספר התלמידים בגני הילדים על כ-534 אלף.

הפרק מציג נתונים סטטיסטיים עיקריים על מערכת החינוך ומספק מידע על ההתפתחויות שחלו בה לאורך השנים. הוא כולל שישה חלקים:

- החלק הראשון מתייחס לתלמידים ומציג סטטיסטיקה ומגמות משלב החינוך הקדם-יסודי ועד לשלב החינוך העל-יסודי, לרבות נתוני תלמידים, וזאת לפי משתנים שונים כגון סוג פיקוח, מגזר ומגדר.
- החלק השני מציג נתונים על נבחנים וזכאים לבגרות לפי מגזר ומגדר.
- החלק השלישי מתייחס לשיעורי למידה ונשירה במערכת החינוך.

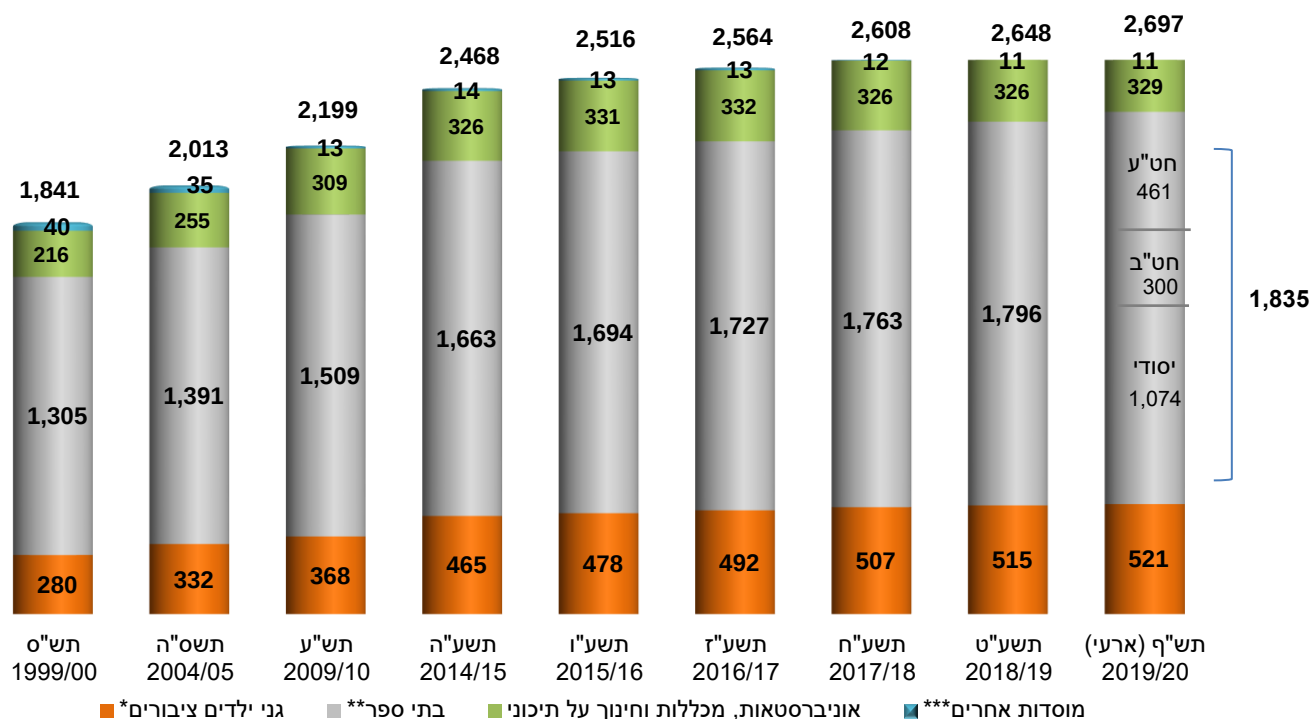
- החלק הרביעי מציג את נתוני ההשכלה הגבוהה.
- החלק החמישי מציג נתונים אודות עובדי ההוראה במערכת החינוך בישראל באמצעות מבחר מדדים כגון: גיל, השכלה, מגדר ומגזר.
- החלק השישי מציג מדדי התפתחות של מערכת החינוך לאורך השנים כגון: ממוצע שעות לתלמיד וכיתה לפי שלבי החינוך השונים.

מגמות עיקריות:

- בין שנות הלימודים תש"ס לתש"ף, מס' התלמידים גדל לאורך השנים בכל המגזרים ובכל שלבי החינוך, כאשר החינוך העברי גדל ב-44% והחינוך הערבי בכ-65%.
- בחינוך העברי, קצב הגידול של תלמידי החינוך החרדי הוא הגבוה ביותר ומהווים בשנת תש"ף 26% מסך התלמידים.
- בשנים תש"ע עד תשע"ט, מספר תלמידי החינוך המיוחד גדל בקצב גבוה יותר מקצב הגידול בקרב כלל התלמידים, (כ-65% לעומת 26%), בין היתר, בשל מדיניות ומודעות גבוהה לנושא.
- שיעור התלמידים במסגרת יום חינוך ארוך בחינוך העברי ובחינוך הערבי יציב לאורך השנים. 319 אלף תלמידים בגנ"י וביסודי נהנו מיוח"א, כאשר במגזר הדרוזי והצ'רקסי כלל בתי הספר פועלים במסגרות אלו.
- משנת תשע"א חלה עלייה למעלה מ-4% במספר הסטודנטים הכללי הלומדים לתואר ראשון. במכללות האקדמיות נרשמה עלייה של 6% בעשור האחרון לעומת עלייה נמוכה יותר (כ-2%) במספר הסטודנטים המצטרפים ללימודים באוניברסיטאות.
- מגמת העלייה במספר התלמידים במוסדות להכשרת עובדי הוראה נעצרה בשנה זו.
- קיימת עלייה בשיעור המורים בעלי תואר אקדמי המועסקים בחינוך הרשמי.
- בשנים האחרונות חלה עלייה בממוצע שעות הוראה לתלמיד ולכיתה אך משנת תשע"ט חלה ירידה בשל קיצוץ בשעות תמריץ והפחתת שעות פיצול לכיתות א'-ב'.
- נמשכת מגמת צמצום מספר התלמידים לכיתה בכל שלבי החינוך, מלבד חטיבת הביניים.

1. התלמידים במערכת החינוך

התלמידים במערכת החינוך לפי שלב חינוך, מהחינוך הקדם-יסודי ועד לחינוך הגבוה (באלפים)

* נתוני גני ילדים נכונים לחודשי ינואר, בסוף שנת 2020 מספר הילדים היה כ- 534,000 תלמידים.

** תלמודי תורה נכללים בחינוך היסודי

*** מוסדות אחרים - כוללים מסגרות של משרד העבודה והרווחה ומשרד הדתות (לשעבר). החל משנת תשס"ט (2008/09) - רק תלמידים בבתי ספר לחניכים תחת השגחת משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.

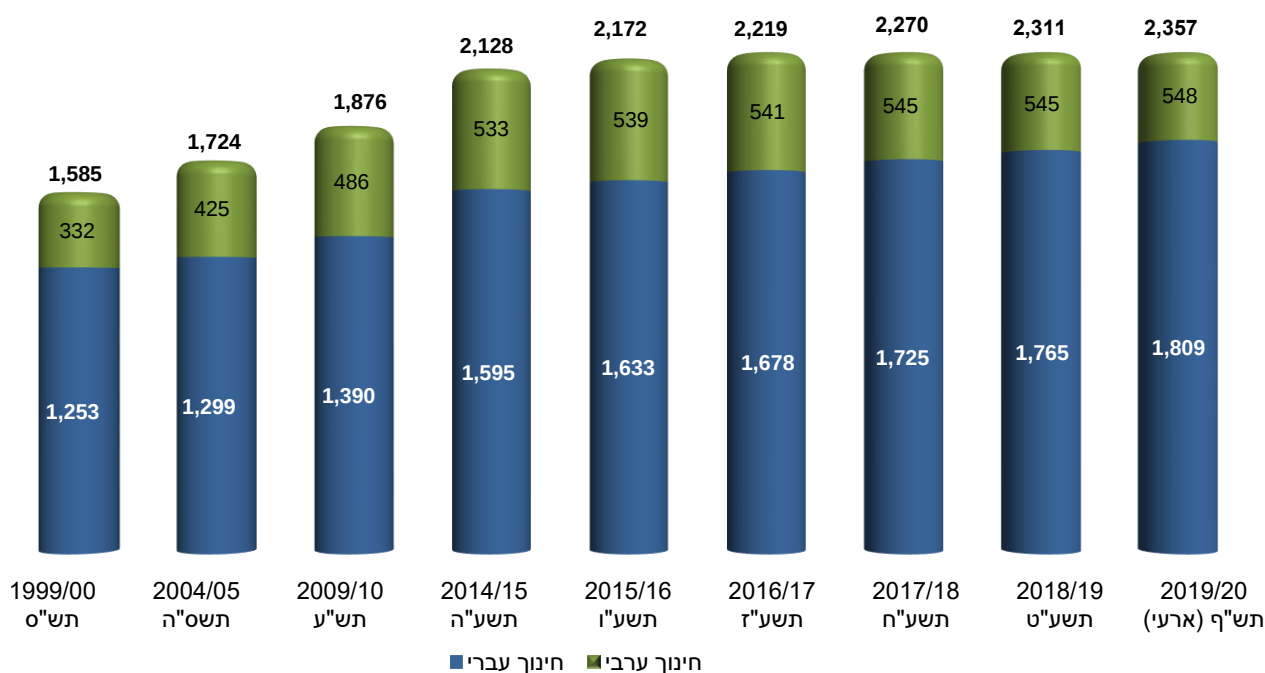
מקור הנתונים: משרד החינוך, למ"ס

בשנת הלימודים תש"ף 2019/20 עמד מספר התלמידים במערכת החינוך, מגני הילדים ועד לאוניברסיטאות, על כ- 2,700,000 תלמידים - גידול של 856 אלף תלמידים משנת תש"ס.

בחינוך הגבוה (אוניברסיטאות, מכללות וחינוך על-תיכוני) ניכר גידול משמעותי של 113,000 תלמידים (52%) בשנים אלו. סך כל התלמידים במערכת החינוך לאחר הקמת המדינה עמד על 140,000, בשנת תש"ף, מספר התלמידים במערכת החינוך גדול יותר מפי 19.

בין תש"ס לתש"ף גדל מספר התלמידים בגני ילדים ובבתי ספר בכ-49% כאשר רפורמת טרכטנברג היא הסיבה העיקרית לגידול המשמעותי במספר התלמידים בגני ילדים החל משנת תשע"ג. משנת תשע"ה מספר הסטודנטים בחינוך הגבוה ובמוסדות האחרים גדל רק מעט. בשנים אלו, גידול מספר התלמידים ניכר בעיקר בבתי ספר ובגני ילדים.

מספר התלמידים (באלפים) בחינוך העברי ובחינוך הערבי - בתי ספר וגני ילדים*

* נתוני גני ילדים נכונים לחודשי ינואר

מקור הנתונים: משרד החינוך

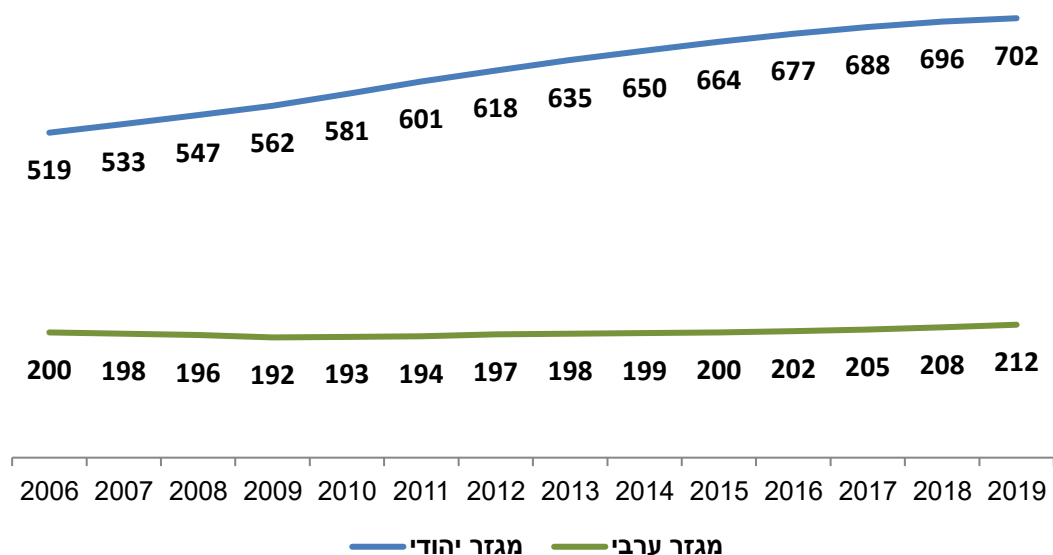
כ-77% מאוכלוסיית התלמידים הכוללת בשנת הלימודים תש"ף-2019 לומדים בחינוך העברי וכ-23% בחינוך הערבי. נתוני התלמידים בחינוך הערבי כוללים את התלמידים במגזר הערבי, הדרוזי, הבדואי והצ'רקסי. בשנים תש"ס עד תש"ף גדל החינוך העברי ב-44% והחינוך הערבי בכ-65%. בפילוח לפי תקופות, אחוז הגידול במספר התלמידים בחינוך העברי ובחינוך הערבי הנו כדלקמן:

אחוז הגידול בתקופה			
תש"ף-תש"ע	תש"ע-תש"ה	תש"ה-תש"ס	
30.2%	7.0%	3.7%	חינוך עברי
12.5%	14.5%	28.0%	חינוך ערבי

משנת תש"ס קיימת בחינוך העברי עלייה בקצב גידול מספר התלמידים, ואילו בחינוך הערבי קיימת ירידה. בעבר קצב הגידול היה גבוה יותר בחינוך הערבי בהשוואה לחינוך העברי, אולם

משנת תש"ע המגמה התהפכה - ובתקופה תש"ע עד תש"ף קצב הגידול בחינוך העברי היה גבוה יותר.

מספר ילדים בני 0-4 לפי מגזר בשנים 2006-2019 (אלפים)

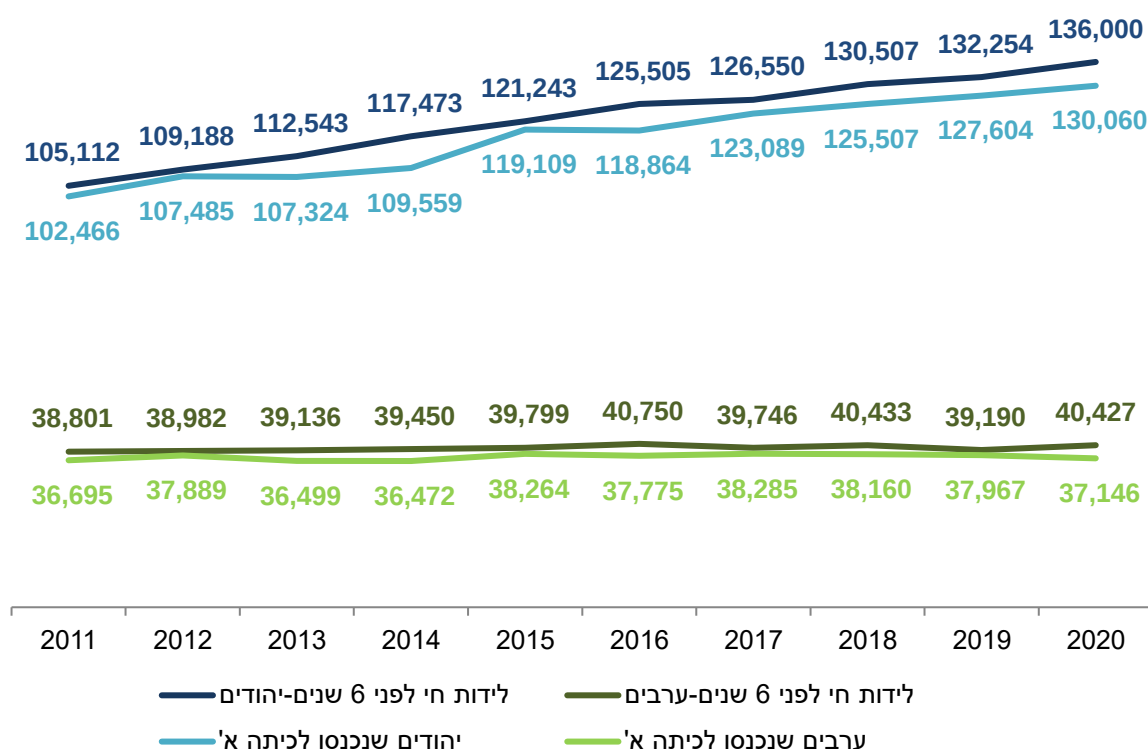

מקור הנתונים: הלמ"ס

בשנים 2006-2019 עלה מספר הילדים בני 0-4 במגזר היהודי בהתמדה - מ-519,000 ל-702,000 ילדים (עלייה של כ-35.2%) לעומת זאת, מספר הילדים בני 0-4 במגזר הערבי עלה רק ב-6.2% (כ-12,000 ילדים). עד שנת 2009 נרשמה ירידה של כ-4% אולם לאחריה ועד עתה נרשמת עלייה של כ-10%.

בתקופה הנבדקת גדל הפער במספר הילדים בין שני המגזרים ב-170,500 תלמידים, מספר המייצג גידול של 53.4%.

כניסות לכיתה א' ומספר לידות חי 6 שנים קודם לכן

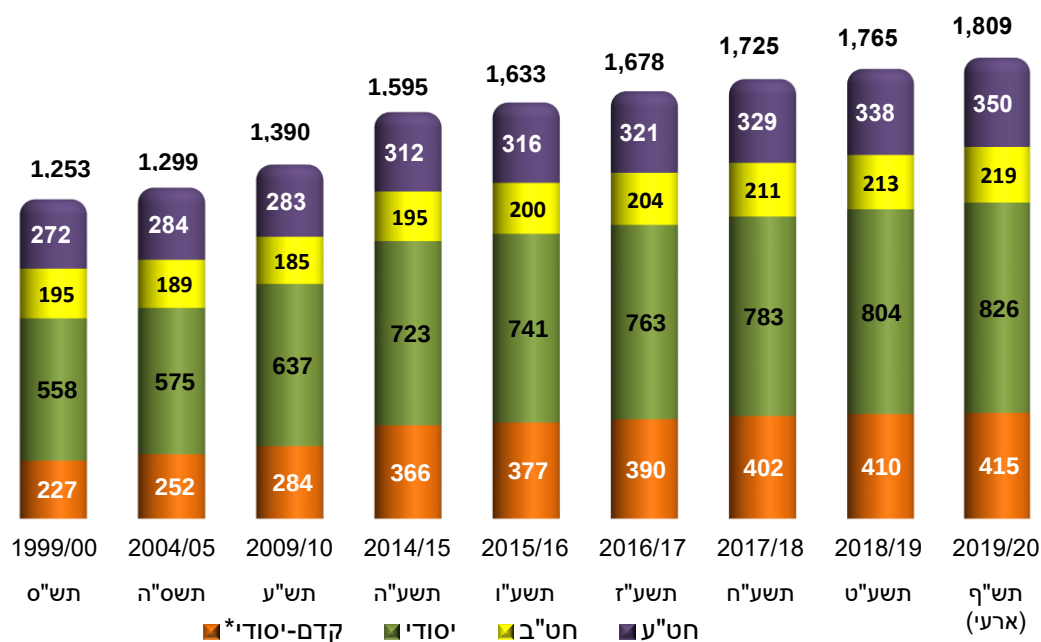

מקור הנתונים: משרד החינוך, הלמ"ס

מהגרף אנו למדים כי המגמה במספר הכניסות לכיתה א' דומה לזו של לידות חי 6 שנים קודם לכן, אולם מספר הכניסות לכיתה א' נמוך יותר מאשר מספר הילדים שנולדו. הסיבות העיקריות לפערים בין כניסות לכיתה א' ומספר לידות מקומיות הינן, ילדים בגיל 6 הלומדים בגני ילדים, פטירה ונתוני הגירה.

בין השנים 2011 ל-2020 במגזר היהודי, מספר התלמידים הנכנסים לכיתה א' גדל ב-26.9% ומספר הלידות גדל בכ-29.4%. במקביל, במגזר הערבי באותה תקופה נרשמה עלייה קטנה של 1.2% במספר הלידות ועלייה של 4.2% במספר התלמידים שנכנסו לכיתה א'. מניתוח המגמות במספר הילדים בני 0-4 במגזר הערבי נמצא כי משנת 2009 קיימת ירידה בקצב הגידול עד שנת 2016. משנת 2017 קצב הגידול חזר לעלות כך שהירידה במספר תלמידי כיתה א' בשנים הקרובות במגזר זה עשויה להתמתן.

מספר התלמידים בבתי הספר ובגני הילדים* בחינוך העברי (באלפים)

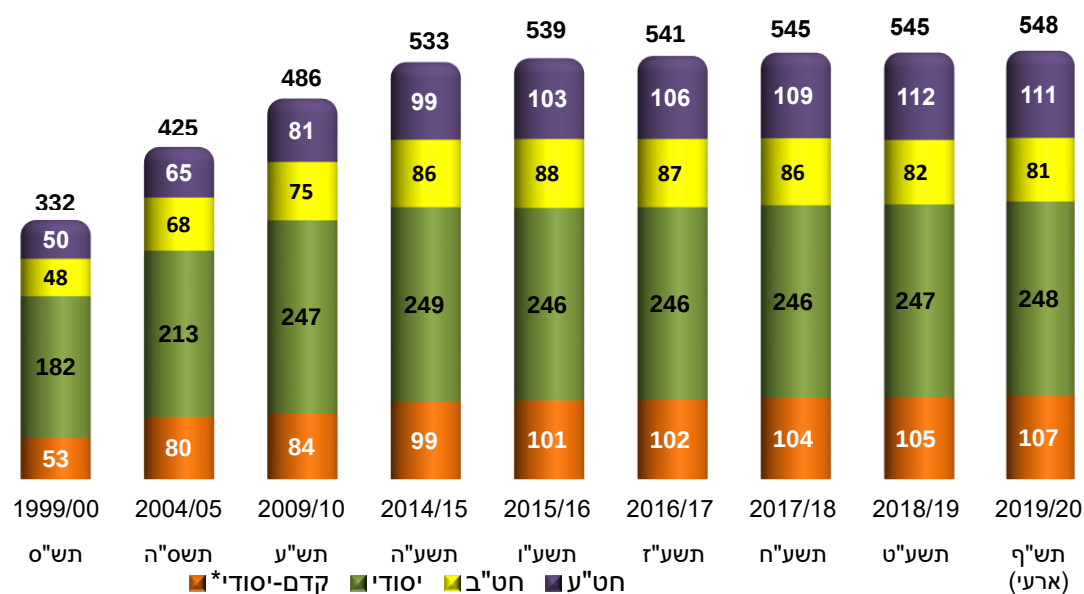
* נתוני גני ילדים נכונים לחודשי ינואר

מקור הנתונים: משרד החינוך

בשנת תש"ף-2019/20 לומדים 1.8 מיליון תלמידים במגזר היהודי לעומת 1.25 מיליון בשנת תש"ס-1999/00.

בשנים תש"ס עד תש"ף גדל מספר התלמידים בחינוך היסודי בכ-48%. בחטיבת הביניים כ-12.3% גידול במספר התלמידים ובחטיבה העליונה קיימת עלייה של 28.6% במספרם. בשנת תשע"ב עמד שיעור כלל הילדים בגנים הציבוריים על כ-82% מסך כל בני שכבת הגיל. בעקבות יישום ועדת טרכטנברג, משנת תשע"ג, חלה עלייה בשיעור השתתפות הילדים בגנים. בחינוך העברי בשנת תש"ף מהווים התלמידים כ-95% מכלל התושבים בגילאי 3-5.

מספר התלמידים בבתי הספר ובגני הילדים* בחינוך הערבי (באלפים)

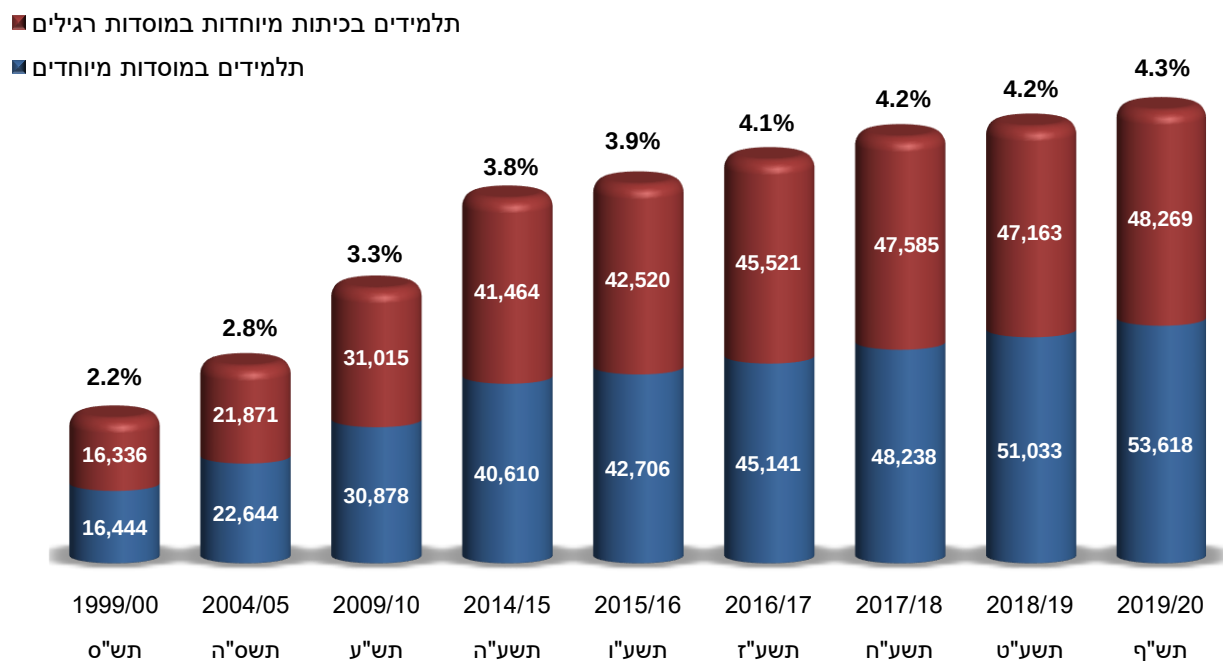

* נתוני גני ילדים נכונים לחודשי ינואר

מקור הנתונים: משרד החינוך

מספר התלמידים בשנת תש"ף עמד על 548,000 לעומת 332,000 בשנת תש"ס. בשנים הללו גדל מספר התלמידים בחינוך היסודי ב-36.7%, בחטיבת הביניים ב-69.8% ובחטיבה העליונה ב-124.7%. לאחר יישום ועדת טרכטנברג בשנת תשע"ג, עלה שיעור השתתפות הילדים בגנים עד לשנת תש"ף כ-15% בלבד, כיוון שברוב יישובי המגזר המסגרות הציבוריות עבור ילדים בגנים כבר היו מסובסדות.

תלמידי החינוך המיוחד לפי סוג מוסד*

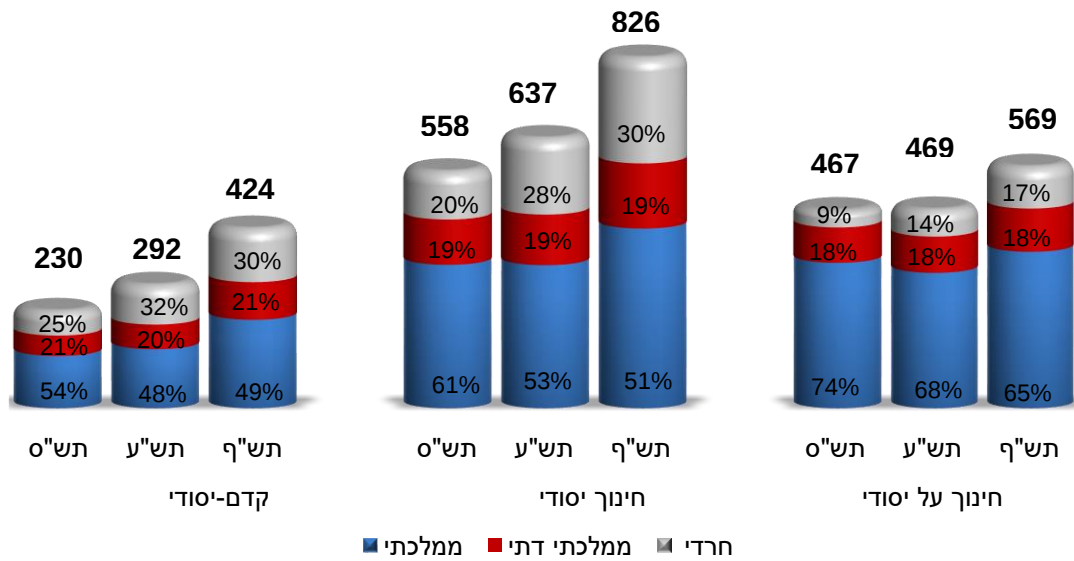
* לא נכללו תלמידי חינוך מיוחד הלומדים בכיתות רגילות במוסדות רגילים.

מקור הנתונים: משרד החינוך

הגרף מציג הפרדה בין תלמידים בכיתות החינוך המיוחד במוסדות רגילים לבין תלמידים במוסדות לחינוך מיוחד. ניתן לראות, כי מספר התלמידים הלומדים בשני סוגי מוסדות הלימוד, דומה. הנתונים כוללים את תלמידי החינוך המיוחד בכל שלבי החינוך, מגני ילדים ועד לחטיבה העליונה. בראש כל עמודה מוצג שיעור תלמידי החינוך המיוחד מכלל התלמידים בשנתון. שיעור התלמידים בחינוך המיוחד מתוך כלל התלמידים גדל מ-2.2% בשנת תש"ס - 1999/00 ל-4.3% בשנת תש"ף - 2019/20.

גידול זה ניתן להסבר בהגברת המודעות לחינוך המיוחד. באותה תקופה גדל מספר התלמידים בחינוך פי שלוש (מ-33,000 לכ-102,000 תלמידים) לאורך השנים. כחצי מהתלמידים למדו במוסדות מיוחדים וכחצי בכיתות מיוחדות במוסדות רגילים, כאשר בשנים האחרונות, יש גידול קל במספר התלמידים לטובת מוסדות החינוך המיוחד. בחמש השנים האחרונות, מספר התלמידים בכיתות מיוחדות במוסדות חינוך מיוחד עלה ב-32% לעומת עליה של 16.4% בקרב תלמידי כיתות חינוך מיוחד במוסדות רגילים.

התפלגות תלמידי החינוך העברי בכל שלבי החינוך, לפי פיקוח* (אלפים, אחוזים)

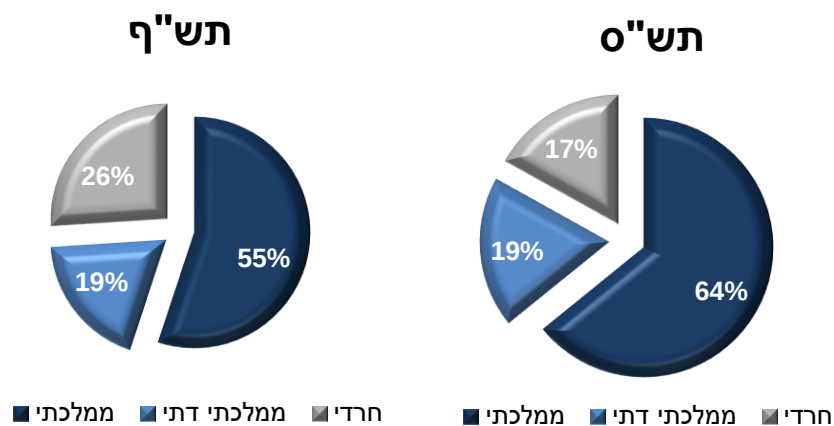

* בראש כל עמודה מוצג סך התלמידים בחינוך העברי

** במקבץ ה'קדם יסודי' נכללו נתוני גנ"י הנכונים לסוף שנה

מקור הנתונים: משרד החינוך

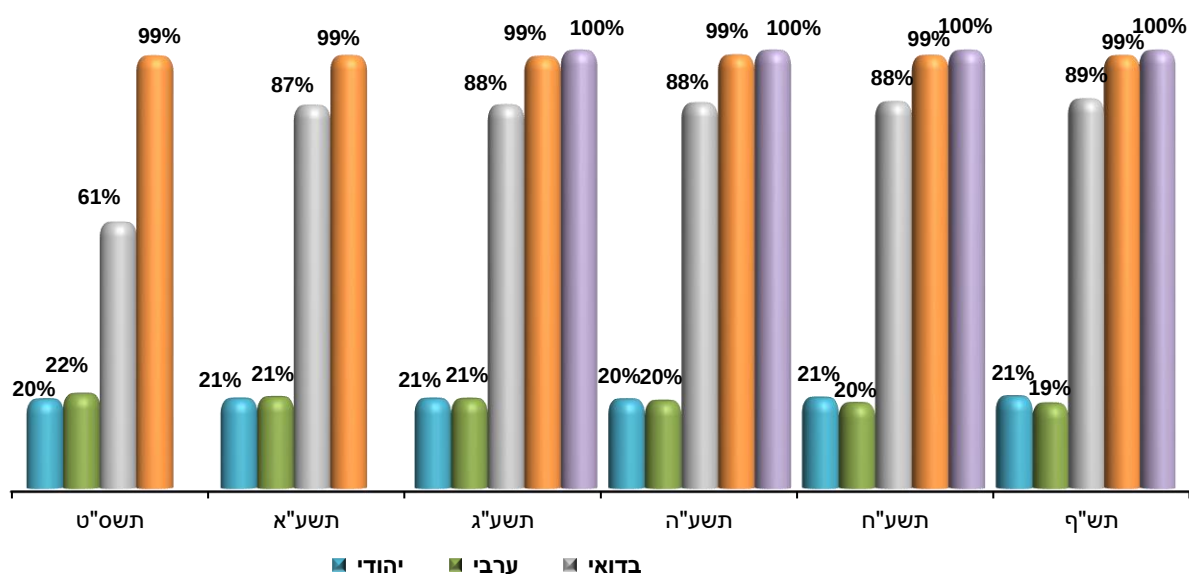
בכלל מערכת החינוך העברי חל גידול של 11.3% בשנים תש"ס עד תש"ע, ושל כ - 30.2% בשנים תש"ע עד תשע"ט, כאשר סך כל הגידול עומד על 44.9%.

פלח החינוך הממלכתי כשיעור מסך כל התלמידים הולך ויורד, החינוך הממלכתי דתי הנו קבוע והחינוך החרדי הולך וגדל. מנגד, מספר התלמידים באותה תקופה גדל בכל שלבי החינוך והפיקוח. כאשר בשנת תש"ף החינוך הממלכתי היווה למעלה ממחצית סך כל התלמידים. עם זאת, בין השנים תש"ס לתש"ע, ירד מעט מספר התלמידים בחינוך הממלכתי ואילו בחינוך הממלכתי דתי ובחינוך החרדי הוא גדל בשיעור של כ - 10% ו - 59% בהתאמה.

עיקר הגידול בחינוך הממלכתי התרחש בעשר השנים האחרונות. בשנים תש"ס עד תש"ף גדל מספר התלמידים בחינוך הממלכתי בכ - 24%, בחינוך הממלכתי דתי בכ-45% ובחינוך החרדי בכ-123% - ומהווים בכך למעלה מרבע מסך תלמידי החינוך העברי.

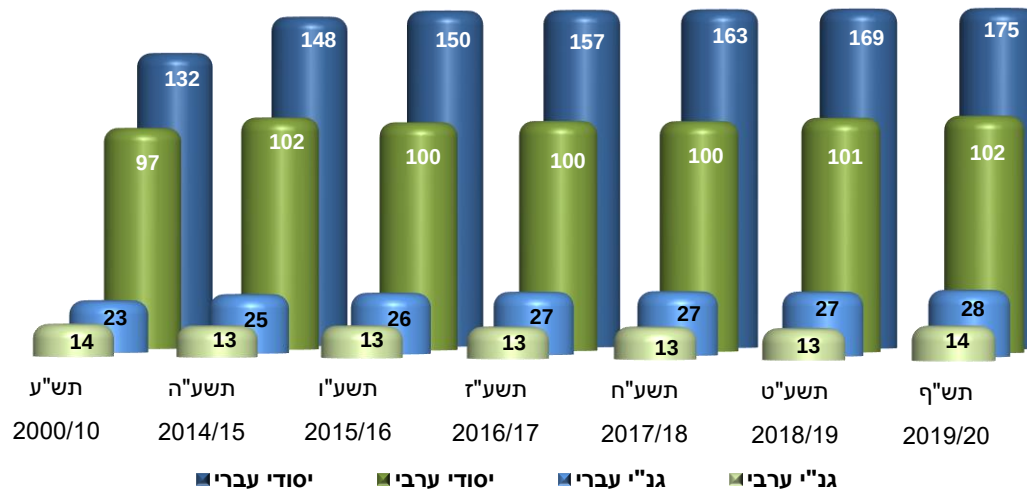
תלמידים במסגרת יום חינוך ארוך בחינוך היסודי לפי מגזר (אחוזים)

מקור הנתונים: משרד החינוך

לאורך השנים עומד שיעור התלמידים במסגרת יום חינוך ארוך במגזר הדרוזי על כ-100%. במגזר הבדואי, שיעור התלמידים עלה עד ל-88% בשנת תשע"ג ובשנת תש"ף עומד על 89%. משנת הלימודים תשע"ג יום חינוך ארוך מופעל באופן מלא בבתי הספר הצ'רקסים. במגזרים היהודי והערבי שיעור התלמידים במסגרת יום חינוך ארוך דומה לאורך השנים ומהווה כ - 21% - 19% בהתאמה, בשנת תש"ף.

תלמידים ביום חינוך ארוך בגני הילדים ובחינוך היסודי (אלפים)

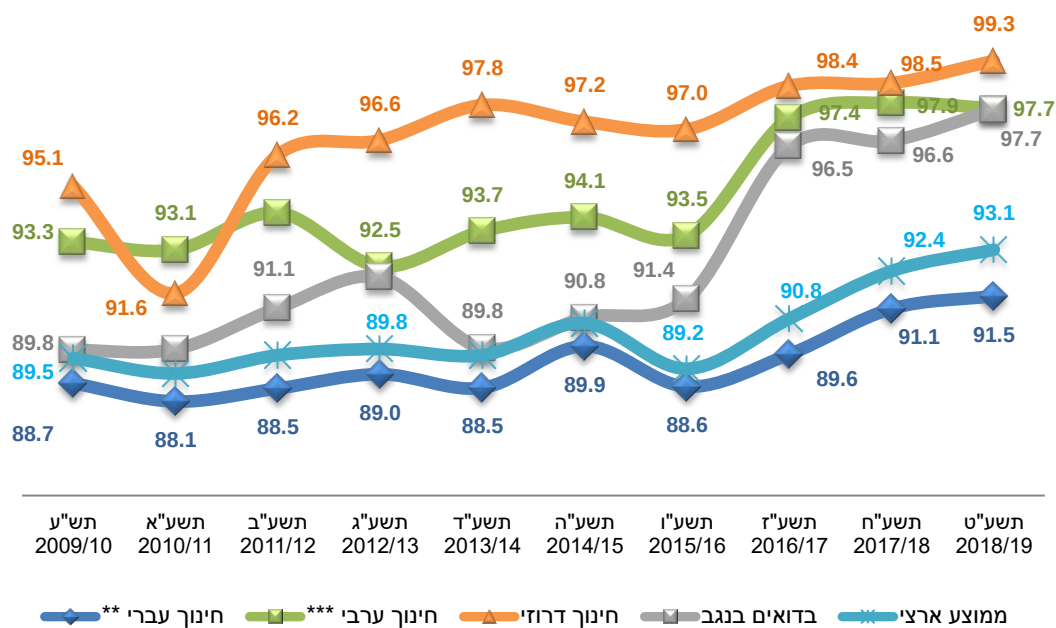
מקור הנתונים: משרד החינוך

במסגרת יום חינוך ארוך, מספר התלמידים בחינוך העברי ובחינוך הערבי עלה לאורך השנים. בשנת תש"ף (2019/20) מספר התלמידים שלמדו במסגרת יום חינוך ארוך ביסודי בחינוך העברי הוא כ- 175,000 ובחינוך הערבי כ-102,000 תלמידים. באותה שנה, מספר התלמידים שלמדו במסגרת יום חינוך ארוך בילדים בחינוך העברי הוא כ-28,000 ובחינוך הערבי כ-14,000 תלמידים.

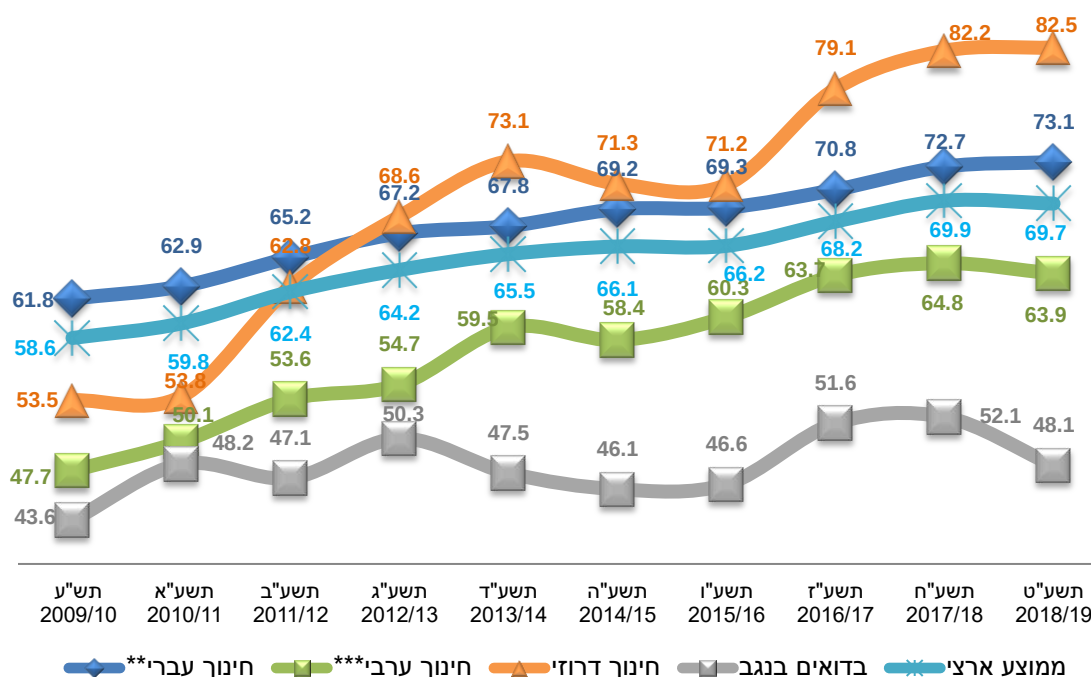
מסגרות יום חינוך ארוך כוללות יו"א מלא, יו"א קרן קרב מלא, יו"א ללא כיתות ז'-ט' וחינוך מיוחד, החינוך הערבי כולל את החינוך הדרוזי, בדואי וצ'רקסי.

2. ניגשים וזכאים לתעודת בגרות

אחוז הניגשים למבחני בגרות מתוך הלומדים בכיתה יב*

אחוז הזכאים לתעודת בגרות מתוך הלומדים בכיתה יב*

* מוסדות מגישים לבגרות, הזכאים כוללים את נבחני הקיץ, נבחני מועד ב' החל מ-2001 ונבחני משנה במועד החורף העוקב החל משנת 2002. בעת הוצאת הנתונים טרם שוקללו נתוני בגרות קיץ ולפיכך אין נתונים עבור תש"ף.

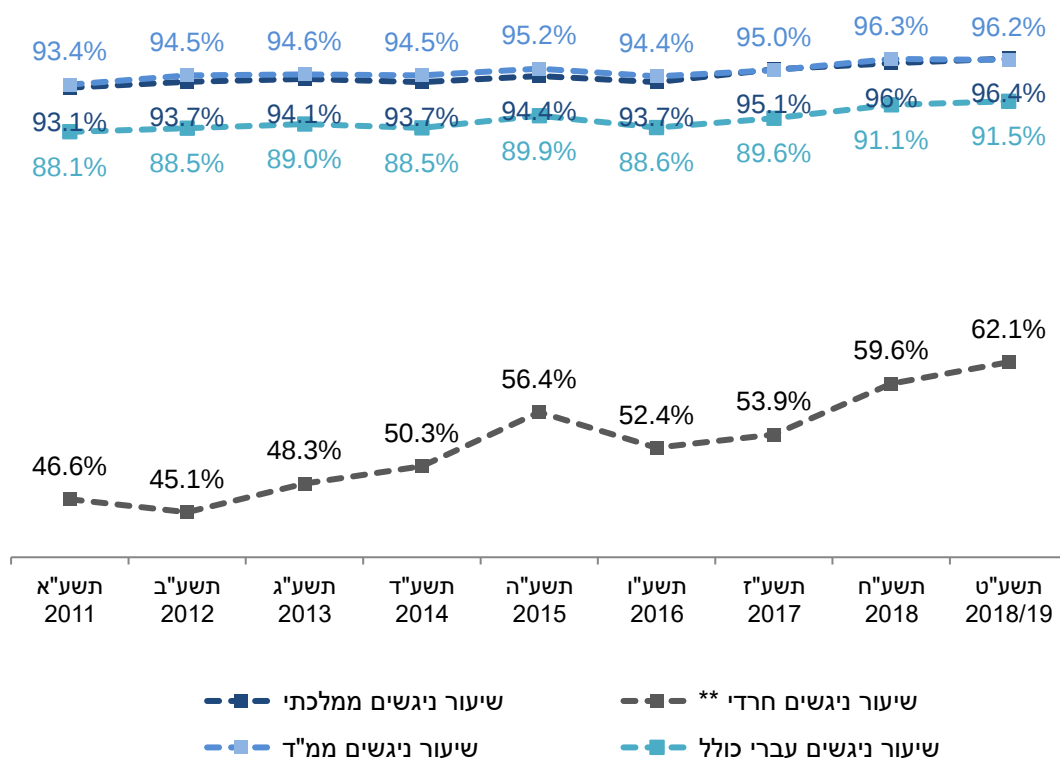
** החינוך העברי כולל פיקוח חרדי, בשנת תש"ף היו 11,930 חרדים הלומדים בכיתה יב'.

*** חישוב אחוז הזכאים מהלומדים בכיתה יב' בחינוך דוברי הערבית לא כולל את מזרח ירושלים אך הם נכללים בחישוב הממוצע הארצי, בשנת תשע"ח היו 1,738 תלמידים בכיתה יב' תושבי מזרח ירושלים.

מקור הנתונים: משרד החינוך

בשנת תשע"ט, כ - 93% מהלומדים ניגשו להיבחן בתעודת בגרות. שיעור הניגשים לבגרות מתוך הלומדים בי"ב מציג עליה כ - 4% במהלך השנים תש"ע – תשע"ט. בשנת תשע"ט - 2018/19 כ-70% מהלומדים בי"ב היו זכאים לתעודת בגרות כאשר שיעור הזכאים היה גבוה במיוחד במגזר הדרוזי - 82.5% ובמגזר היהודי - 73.1%. בנוסף כ-63.9% מהלומדים בכיתה י"ב, במגזר הערבי היו זכאים לתעודת בגרות וכ - 48.1% מקרב הנוער הבדואי. משנת תש"ע קיימת עלייה משמעותית בזכאים במגזר הערבי מ - 47.7% ל - 63.9% כאשר השיפור בממוצע הארצי עלה מ - 58.6% ל - 69.7%. במגזר הבדואי שבנגב נרשמה עלייה מתונה של כ - 10.3% לאורך השנים.

שיעור הניגשים* לתעודת בגרות מתוך הלומדים ביב' בחינוך העברי לפי פיקוח

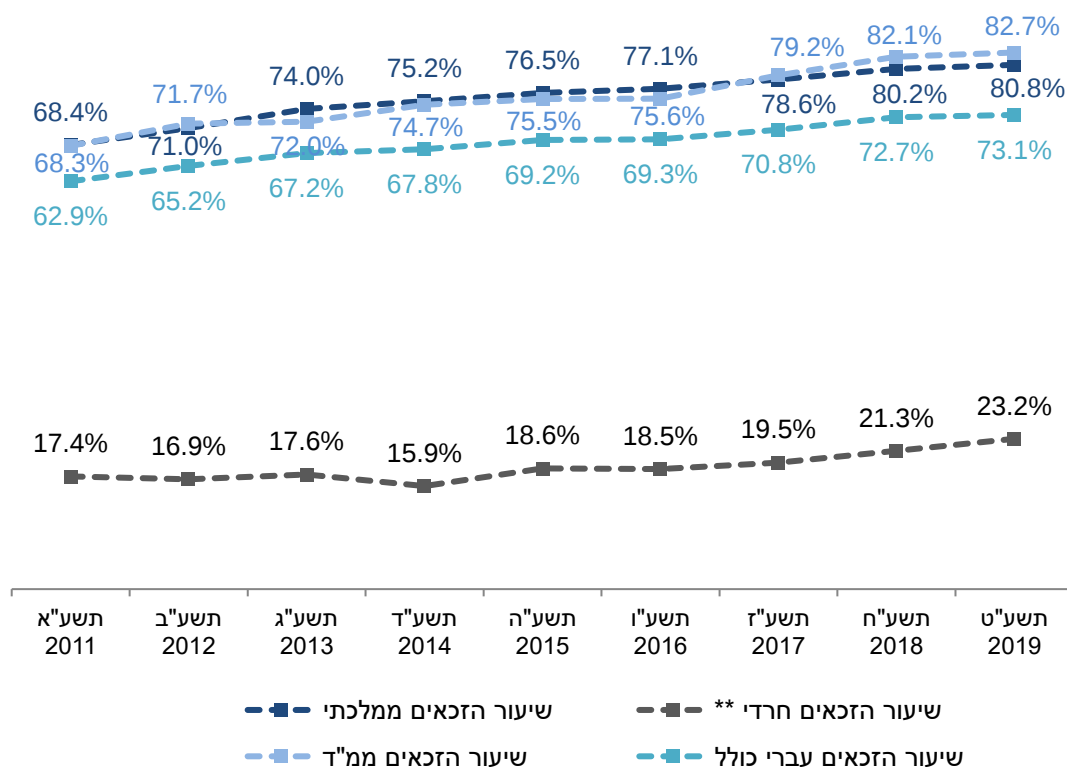

* בעת הוצאת הנתונים טרם שוקללו נתוני בגרות קיץ ולפיכך אין נתונים עבור שנת תש"ף. הזכאים כוללים את נבחני הקיץ, נבחני מועד ב' החל מ-2001 ונבחני משנה במועד החורף העוקב החל משנת 2002.

** כולל 11,930 הלומדים בי"ב ואינו כולל 7,612 לומדים בי"ב שלמדו ב 240 בתי ספר שאינם מגישים לבגרות, במוסדות בפיקוח החרדי בשנת הלימודים תשע"ט.

שיעור הניגשים לבחינות הבגרות מתוך הלומדים בכתה יב' בחינוך הממלכתי עלה מ - 93.1% בשנת תשע"א ל - 96.4% בשנת תשע"ט. שיעור זה בממ"ד עלה מ - 93.4% בשנת תשע"א ל - 96.2% בשנת תשע"ט. בקרב הפיקוח החרדי, כ- 62% מכלל התלמידים ניגשו לבחינות הבגרות בשנת תשע"ט, עליה של כ - 15% לעומת הניגשים בשנת תשע"א.

שיעור הזכאים* לתעודת בגרות מתוך הלומדים ביב' בחינוך העברי לפי פיקוח

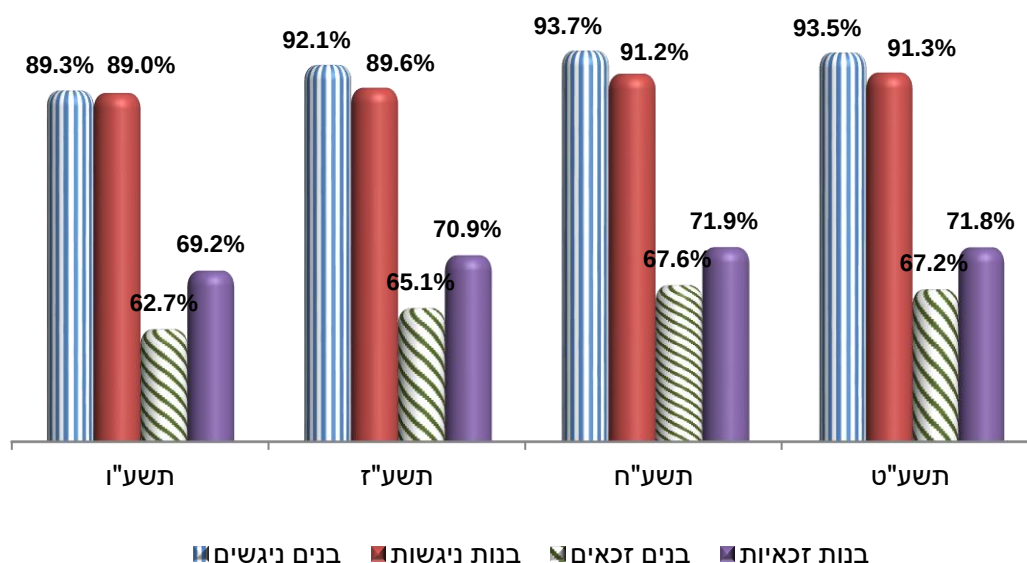

* בעת הוצאת הנתונים טרם שוקללו נתוני בגרות קיץ ולפיכך אין נתונים עבור תש"ף. הזכאים כוללים את נבחני הקיץ, נבחני מועד ב' החל מ-2001 ונבחני משנה במועד החורף העוקב החל משנת 2002.

** כולל 11,930 הלומדים בי"ב ואינו כולל 7,612 לומדים בי"ב שלמדו ב 240 בתי ספר שאינם מגישים לבגרות, במוסדות בפיקוח החרדי בשנת הלימודים תשע"ט.

שיעור הזכאים מתוך הלומדים בכתה יב' בפיקוח הממלכתי עלה מ - 68.4% בשנת תשע"א ל - 80.8% בשנת תשע"ט. שיעור זה בפיקוח הממ"ד עלה מ - 68.3% בשנת תשע"א ל - 82.7% בשנת תשע"ט. בקרב תלמידי הפיקוח החרדי חלה עליה קטנה בשיעור הזכאות לבגרות, כשישה אחוזים בלבד, מכלל הניגשים וזאת למרות הגידול בשיעור הניגשים להבחן.

הניגשים והזכאים לבגרות מסך הלומדים בחלוקה לפי מגדר

מגדר	שנת לימודים	מספר הלומדים	מספר הניגשים	אחוז הניגשים מלומדים	מספר הזכאים	אחוז הזכאים מלומדים
בנים	תשע"ב	44,634	40,295	90.3%	26,104	58.5%
	תשע"ג	46,440	41,889	90.2%	28,178	60.7%
	תשע"ד	47,049	42,174	89.6%	29,065	61.8%
	תשע"ה	50,295	45,534	90.5%	31,086	61.8%
	תשע"ו	51,716	46,181	89.3%	32,415	62.7%
	תשע"ז	52,145	48,047	92.1%	33,922	65.1%
	תשע"ח	54,155	50,764	93.7%	36,620	67.6%
	תשע"ט	53,560	50,093	93.5%	35,977	67.2%
בנות	תשע"ב	51,944	46,270	89.1%	34,158	65.8%
	תשע"ג	54,546	48,832	89.5%	36,677	67.2%
	תשע"ד	54,099	48,482	89.6%	37,183	68.7%
	תשע"ה	58,026	52,657	90.7%	40,547	69.9%
	תשע"ו	59,197	52,704	89.0%	40,987	69.2%
	תשע"ז	59,129	52,981	89.6%	41,947	70.9%
	תשע"ח	62,945	57,384	91.2%	45,228	71.9%
	תשע"ט	61,419	56,072	91.3%	44,118	71.8%

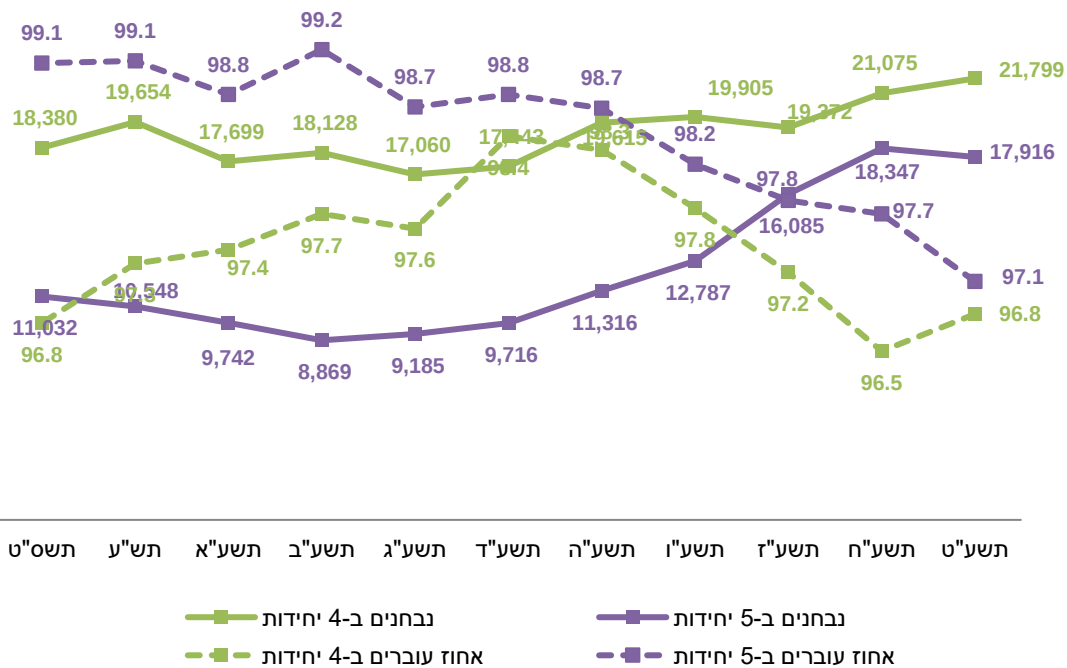
מקור הנתונים: משרד החינוך, אגף בחינות

בשנים תשע"ב – תשע"ו שיעורי הניגשים לבגרות בקרב הבנים והבנות דומים אך בשנים תשע"ז – תשע"ט נפתח פער של יותר מ - 2% לטובת הבנים. שיעור הזכאות לבגרות בקרב הבנות גבוה לעומת שיעור זה בקרב הבנים כאשר שיעור הזכאות לבגרות הולך וגדל בקרב שני המינים, ובקרב הבנים שיעור הגידול גבוה יותר.

ניגשים וזכאים לבגרות במתמטיקה לפי יחידות לימוד

בלימודי המתמטיקה חווים התלמידים מעט מעולמו של המתמטיקאי אשר מעלה השערות חדשות ועליו לאמת אותן תוך התבססות על הנחות יסוד, אקסיומות, הגדרות ומשפטים. המתמטיקה מתפתחת בשני ערוצים מקבילים אך משיקים של הפעילות האנושית - הן כמדע תיאורטי טהור והן כמדע יישומי. כלים מתמטיים מתקדמים הם מרכיב חיוני בכל ענפי המדע, כגון פיזיקה, ביולוגיה, רובוטיקה, פיננסים, מחשבים ורפואה.

מספר הנבחנים ואחוז העוברים מתוך הנבחנים ב 4 ו- 5 יחידות בבגרות במתמטיקה

מקור הנתונים: משרד החינוך, אגף בחינות

משנת תשס"ט ועד תשע"ד חלה ירידה של 12% במספר הנבחנים בבגרות במתמטיקה ברמת 5 יחידות לימוד ושל 5% ברמת 4 יחידות לימוד. משנת תשע"ד ועד תשע"ט חלה עלייה של 84% במספר הנבחנים ל- 5 יחידות ו- 25% עלייה במספר הנבחנים ל- 4 יחידות.

בשנת הלימודים תשע"ט, כ- 26% מתוך כלל 80.1 אלף הזכאים לתעודת בגרות, צלחו את המבחן במתמטיקה ברמת 4 יחידות לימוד וכ-22% ברמת 5 יחידות לימוד. בשנת הלימודים תשע"ו הושקה רפורמת 'לתת חמש' לעידוד והגברת למידת מקצוע המתמטיקה ברמת 5 יחידות לימוד. מיעדי התוכנית:

✓ בתוך 4 שנים יוכפל מספר הלומדים 5 יח"ל במתמטיקה ל-18,000 תלמידים.

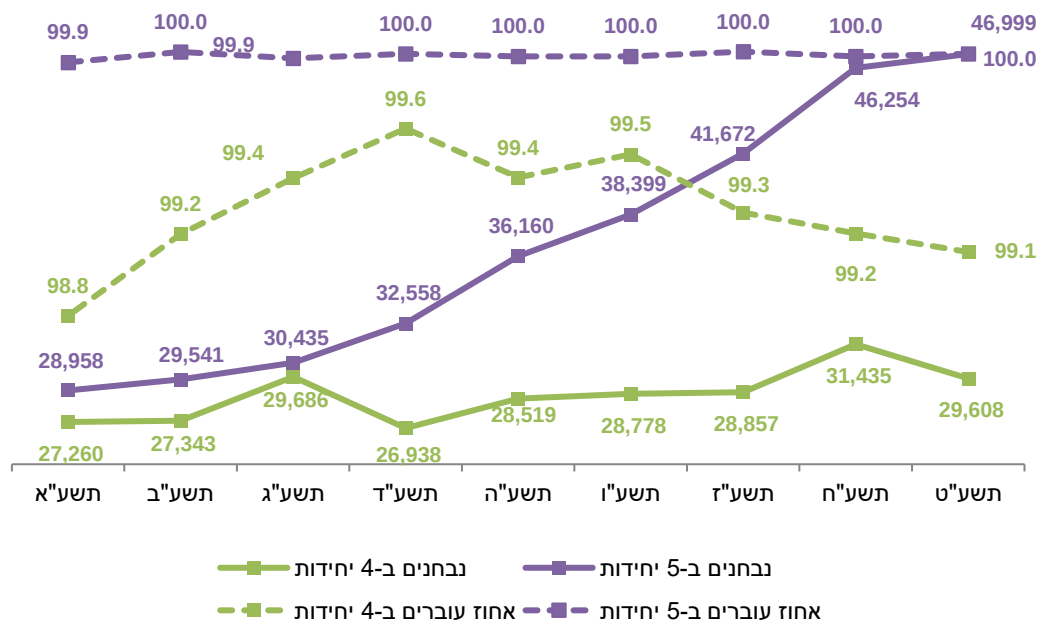
✓ בתוך 4 שנים יוכל מספר המורים המלמדים 5 יח"ל מתמטיקה מ-1,000 ל-2,000 מורים. משרד החינוך ישיב את איכות ההוראה וישקיע משאבים בהכשרה ובתמריץ להוראת מתמטיקה.

✓ מספר הנבחנים בשנת תשע"ט הינו כ-17,916 ועמד ביעדי התוכנית לשנה זו כמצופה.

נבחנים וזכאים לבגרות באנגלית לפי יחידות לימוד

מעמדה של האנגלית כשפה העיקרית בעולם נקבע זה מכבר. האנגלית מזוהה יותר מכל שפה אחרת עם סחר בינלאומי ותיירות, עם השכלה גבוהה ומחקר ועם כלי התקשורת האלקטרוניים. זו השפה הנחשבת לנכס היקר ביותר של אזרח ישראלי רב-לשוני, לאחר העברית והערבית. הרחבת לימודי האנגלית (4-5 יחידות לימוד) הינה תנאי סף לקבלה ללימודים באוניברסיטאות ובחלק ממסלולי הלימוד במכללות.

מספר הנבחנים ואחוז העוברים מתוך הנבחנים ב-4 ו-5 יחידות בבגרות באנגלית

מקור הנתונים: משרד החינוך, אגף בחינות

משנת תשע"א ועד תשע"ט חלה עלייה של 62% במספר הנבחנים בבגרות באנגלית בהיקף של 5 יחידות לימוד ועלייה של 8.6% בהיקף של 4 יחידות לימוד.

בשנת הלימודים תשע"ט, כ-36.6% מתוך כלל 80.1 אלף הזכאים לבגרות צלחו את המבחן באנגלית ברמת 4 יחידות לימוד וכ-58.7% ברמת 5 יחידות לימוד.

בשנת הלימודים תשע"ח, החלה לפעול במערכת החינוך התכנית הלאומית לקידום הוראת האנגלית - "Give me five". עיקרי התוכנית הינם:

- ✓ מגדילים את האנגלית המוגברת לבגרות: 70% מקרב כלל תלמידי התיכון יבחנו בבגרות מוגברת - 4 ו- 5 יחידות לימוד, כאשר בשנת תשע"ח 67% מהלומדים ב-י"ב נבחנו ב 4 ו 5 יחידות לימוד באנגלית.
- ✓ חיזוק איכות ההוראה: גיוס של עוד 1,000 מורים מקצועיים לאנגלית מהארץ ומחו"ל וגיוס של 950 תומכי הוראה מהארץ ומחו"ל - דוברי אנגלית רהוטה.

3. שיעורי למידה ונשירה שנתית במערכת החינוך

הגדרות

שיעורי למידה – מספר הילדים הלומדים במסגרות לימודיות בפקוח משרד החינוך או בפקוח משרד ממשלתי אחר, מתוך מספר הילדים בגילאים הרלוונטיים, ללא התייחסות לדרגת כיתה.

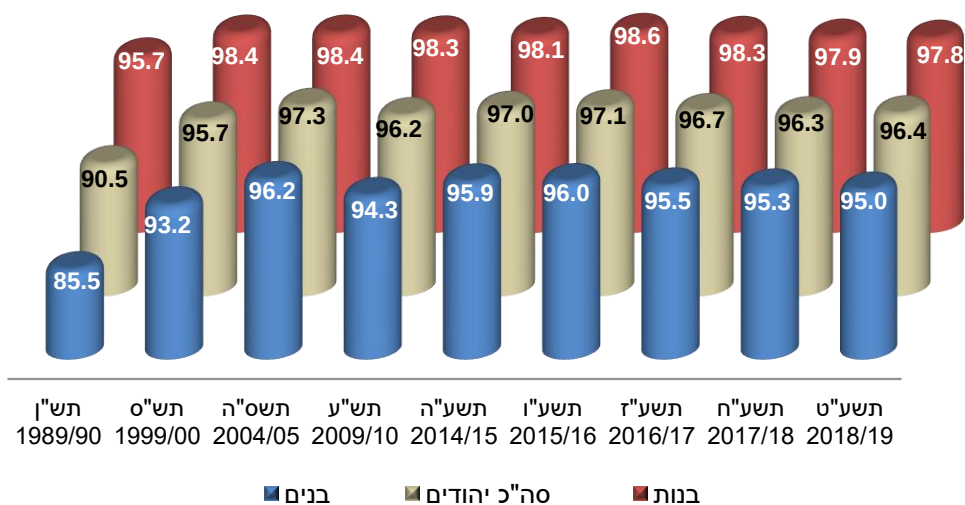
שיעור הלמידה מחושב על בסיס נתוני קובץ התלמידים בפקוח משרד החינוך, קובץ הלומדים בתכנית היל"ה (החל משנת הלימודים תשע"ד), קובץ התלמידים בבתי ספר תעשייתיים ולחניכים שבפקוח משרד הכלכלה. לא משתתפים בחישוב שיעור התלמידים הזרים ותלמידים תושבי מזרח ירושלים.

תלמיד נושר – הוא מי שהיה רשום כלומד בבית הספר (לפי סמל מוסד) בשנה הנבדקת, אולם בשנה העוקבת כבר איננו רשום לאף מוסד חינוכי. לפיכך, מחושב המדד כשיעור התלמידים שהיו רשומים כלומדים במוסד חינוכי כלשהו ברשות בשנה הנבדקת, ובשנה העוקבת לא רשומים באף מוסד חינוכי, מתוך כלל תלמידי מוסדות החינוך הרשומים ברשות במוסדות חינוך המסווגים כשש שנתיים (ז'-י"ב), ארבע שנתיים (ט'-י"ב) ותלת שנתיים (י'-י"ב).

המדד לא כולל את מי שלא נרשם מעולם למוסד חינוכי כלשהו, וכמו כן גם את תלמידי המגזר החרדי הלא מפוקח, תלמידי מזרח ירושלים ומחזיקי דרכון זר. יצוין כי לא יחושב כנושר תלמיד אשר עבר לבית ספר מקצועי, מח"ט או דתות (או כל מוסד מפוקח אחר).

החל משנת תשע"ג, נתוני הנשירה מקורם בסדרת נתונים חדשה בשל שינוי מתודולוגי בשיטת איסוף הנתונים.

שיעורי הלמידה בחינוך העברי (יהודי ואחרים*) מתוך קבוצת הגילאים 14-17

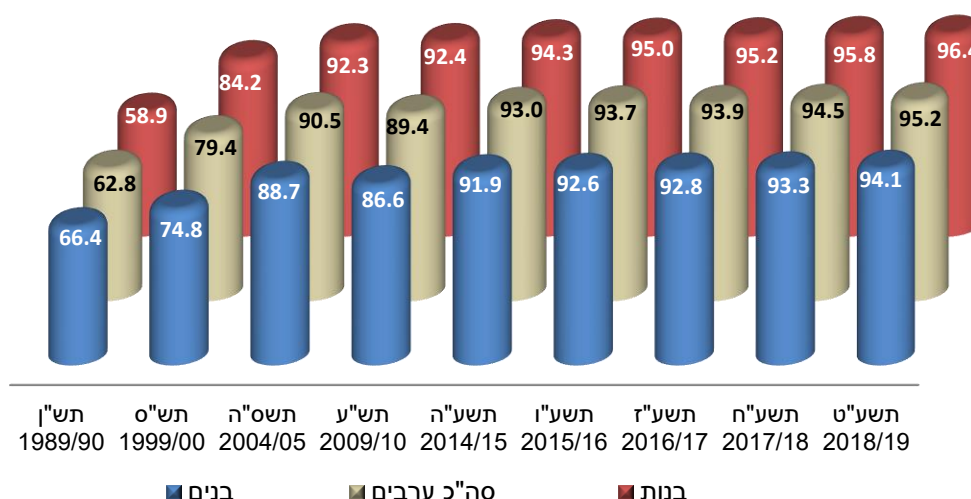

* אוכלוסיית 'יהודים ואחרים' כוללת אוכלוסייה נוצרית שאינה ערבית, בני דתות אחרות ואוכלוסייה ללא סיווג דת.

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

החל משנת הלימודים תשס"ב, בנוסף למוסדות שבפיקוח משרד החינוך, נכללו גם מוסדות שבפיקוח משרדים אחרים. החל בשנת הלימודים תשע"ד נכללו תלמידים בפרויקט היל"ה שבפיקוח משרד החינוך. רוב מוחלט של התלמידים בני 14-17 נמצאים במערכת החינוך.

שיעורי הלמידה בחינוך הערבי* מתוך קבוצת הגילאים 14-17

*הנתונים אינם כוללים את תושבי מזרח ירושלים (באוכלוסייה ובתלמידים).

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

שיעורי הלמידה מתוך קבוצת הגילאים 14-17 - השוואה בין החינוך העברי לחינוך הערבי

משנת הלימודים תש"ס, במגזר העברי והערבי יחד, שיעורי הלמידה בקרב הבנות בגילאי 14-17 גבוהים לעומת הבנים בקבוצת הגיל.

עם זאת בהשוואה בין שני המגזרים, ניתן לראות כי בחינוך הערבי שיעורי הלמידה נמוכים יותר לעומת החינוך העברי. מציאות זו רווחת הן בקרב הבנים והן בקרב הבנות. עם זאת, הפער בין המגזרים הולך ומצטמצם עם השנים. משנת הלימודים תש"ן ועד שנת הלימודים תשע"ט, חל גידול משמעותי (52%) בשיעורי הלמידה בחינוך הערבי מ - 62.8% ל - 95.2%. לעומתו בחינוך העברי חל גידול של כ - 6.5%, מ - 90.5% בתש"ן ל - 96.4% בתשע"ט.

נשירה שנתית* ממערכת החינוך - אחוזי נשירה של תלמידים כיתות ז'-י"ב* (תשע"ו-תשע"ט)

כיתות ז' - יב'			כיתות ז' - ח'			כיתות ט' - יב'			תשע"ט
סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	
799,298	8,631	1.1%	276,613	2,406	0.9%	522,685	6,225	1.2%	סה"כ תלמידים
618,913	5,940	1.0%	215,542	1,910	0.9%	403,371	4,030	1.0%	חינוך עברי
180,385	2,691	1.5%	61,071	496	0.8%	119,314	2,195	1.8%	חינוך ערבי

הנשירה הארצית א'-יב' עומדת על 0.71% והנשירה הממוצעת בבתי ספר תלת, ארבע ושש שנתי עומדת על 0.98%

כיתות ז' - יב'			כיתות ז' - ח'			כיתות ט' - יב'			תשע"ח
סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	
791,472	10,146	1.3%	272,831	2,667	1.0%	518,641	7,479	1.4%	סה"כ תלמידים
608,624	7,197	1.2%	211,079	2,235	1.1%	397,545	4,962	1.2%	חינוך עברי
182,848	2,949	1.6%	61,752	432	0.7%	121,096	2,517	2.1%	חינוך ערבי

הנשירה הארצית א'-יב' עומדת על 0.9% והנשירה הממוצעת בבתי ספר תלת, ארבע ושש שנתי עומדת על 1.15%

כיתות ז' - יב'			כיתות ז' - ח'			כיתות ט' - יב'			תשע"ז
סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	סה"כ תלמידים	מתוכם: מספר נשירה	אחוז	
773,521	10,130	1.3%	272,891	2,617	1.0%	500,630	7,513	1.5%	סה"כ תלמידים
592,309	6,794	1.1%	209,011	2,061	1.0%	383,298	4,733	1.2%	חינוך עברי
181,212	3,336	1.8%	63,880	556	0.9%	117,332	2,780	2.4%	חינוך ערבי

הנשירה הארצית א'-יב' עומדת על 0.9% והנשירה הממוצעת בבתי ספר תלת, ארבע ושש שנתי עומדת על 1.17%

* לא כולל גרים במזרח ירושלים ולא כולל מוסדות במזרח ירושלים

מקור הנתונים: משרד החינוך

בשנת תשע"ט למדו במערכת החינוך העל - יסודי כ - 799 אלף תלמידים (בעלי דרכון ישראלי וללא מזרח ירושלים) בכיתות ז' - יב', מתוכם כשליש בכיתות ז' - ח'. 8,631 תלמידי כיתות ז' - יב' נשרו ממערכת החינוך כאשר כ - 28% מתוכם היו מכיתות ז' - ח'.

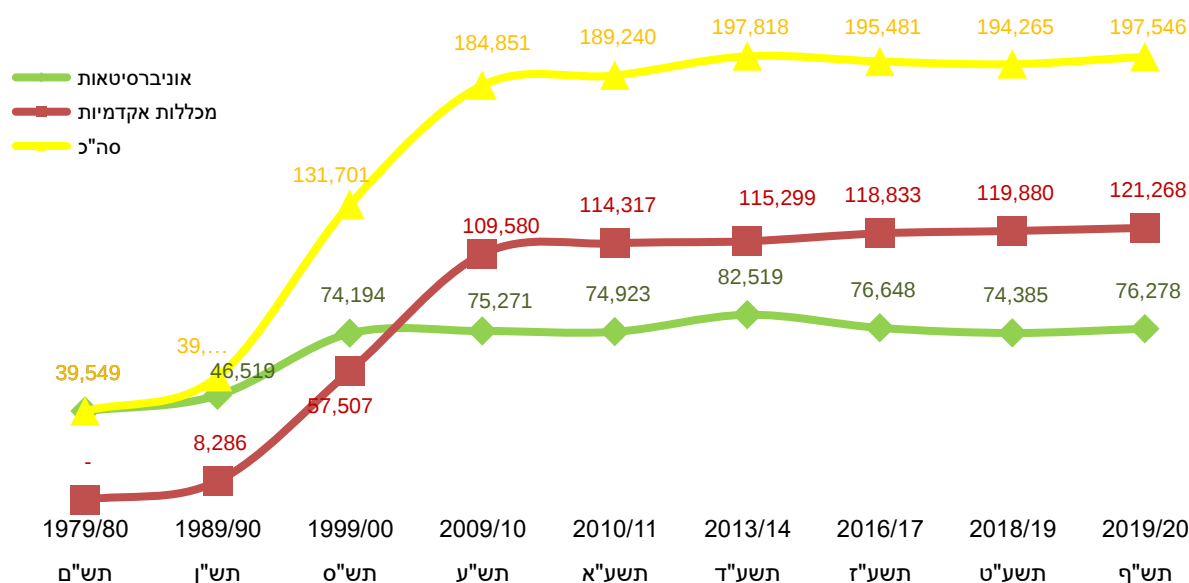
מרבית הנשירה מתרחשת במעבר לחטיבה העליונה ולקראת סיום 12 שנות לימוד. למרות מגמת הירידה בשיעור הנשירה בנגזר הערבי בשנים האחרונות, עדיין שיעור זה גבוה יותר משיעור הנשירה במגזר היהודי.

כ - 1.1% מכלל תלמידי כיתות ז' - יב' נשרו ממערכת החינוך בשנת תשע"ט. שיעור זה עמד על 0.9% כשמדובר בתלמידי כיתות ז' - ח'.

בחינוך העברי, ובמיוחד בחינוך הערבי, אחוז הנושרים בכיתות ז'-ח' נמוך בהשוואה לאחוז הנושרים מכלל החינוך העל יסודי.

4. השכלה גבוהה

תלמידים בהשכלה הגבוהה - סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות אקדמיות*

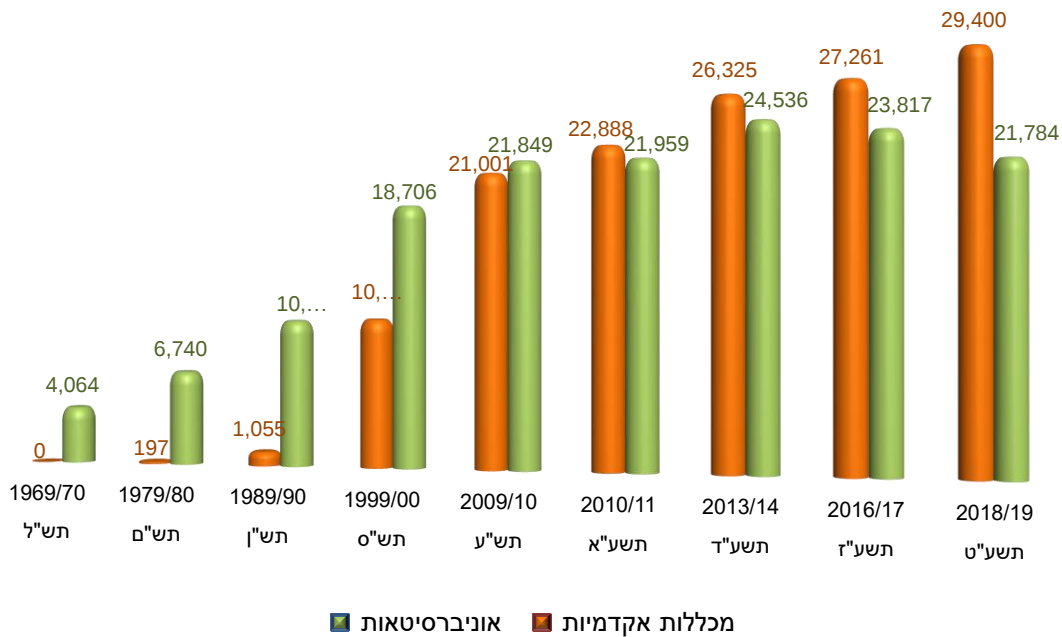
* לא כולל תלמידים באוניברסיטה הפתוחה וסטודנטים בלימודי המשך, כאשר נתוני המכללות כוללים את המכללות להכשרת עובדי הוראה.

מקור הנתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מספר התלמידים לתואר ראשון גדל בהתמדה בעשורים האחרונים והגיע לכ – 197.5 אלף בשנת תש"ף.

המכללות האקדמיות החלו לפעול בשנות השמונים של המאה העשרים וצברו תאוצה חדה יותר בקצב גידול התלמידים לעומת קצב הגידול באוניברסיטאות. בשנת 2003 עלה מספר התלמידים לתואר ראשון במכללות לראשונה על מספר התלמידים באוניברסיטאות. החל משנת תשע"ד מכללת אריאל הוכרה כאוניברסיטה. משנה זו, מועמדים, סטודנטים ומקבלי תארים ממוסד זה, נכללים בנתוני האוניברסיטאות. עד שנת תשע"ג לרבות שנה זו, הם נכללו בנתוני המכללות האקדמיות. החל משנת תשע"ד מספר תלמידי האוניברסיטאות נמצא בירידה ובשנת תש"ף החלה עליה של כ-2.5%.

מקבלי תואר ראשון באוניברסיטאות* ובמכללות אקדמיות (באלפים)**

* כולל האוניברסיטה הפתוחה

** כולל המכללות האקדמיות לחינוך

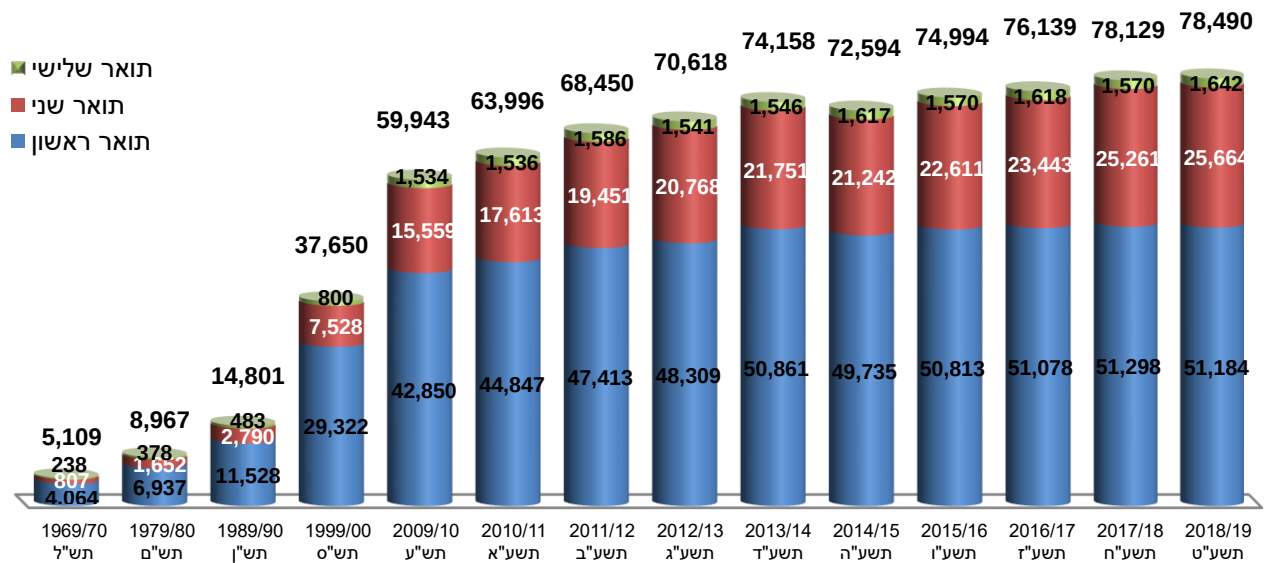
מקור הנתונים: עיבוד מנתוני הלמ"ס

משנת 2000 אוכלוסיית ישראל גדלה בכ-43.5%. מספר מקבלי תואר ראשון באוניברסיטאות גדל בכ-16.5% ומספר מקבלי תואר ראשון יחד עם בוגרי המכללות האקדמיות גדל בכ-74.6%.

משנת 2000, גדל מספר מקבלי תואר ראשון מהמכללות האקדמיות פי - 2.8 ומשנת תשע"א הוא עבר את מספר מקבלי תואר ראשון מהאוניברסיטאות. החל משנת תשע"ד מכללת אריאל מוכרת כאוניברסיטה. משנה זו, מועמדים, סטודנטים ומקבלי תארים ממוסד זה נכללים בנתוני האוניברסיטאות. עד שנת תשע"ג, לרבות שנה זו, הם נכללו בנתוני המכללות האקדמיות.

* הלמ"ס, לוח 2.1

מקבלי תארים במוסדות להשכלה גבוהה*

* אוניברסיטאות - כולל האוניברסיטה הפתוחה, מכללות אקדמיות ומכללות אקדמיות לחינוך.

מקור הנתונים: עיבוד מנתוני הלמ"ס

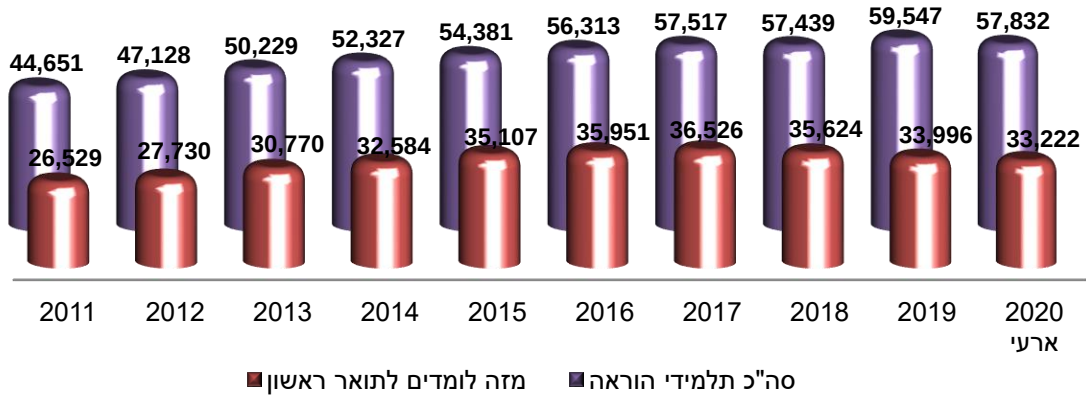
בשנת תשע"ט היו כ- 78,490 בעלי זכאות לתואר במוסדות להשכלה גבוהה - פי 2 לעומת מספר בעלי הזכאות לתואר בשנת תש"ס.

בשנת תשע"ה חלה ירידה במספר מקבלי התארים עקב ירידה במספר הסטודנטים בשנה הראשונה באוניברסיטאות בין השנים תשע"ב – תשע"ג. כמו כן, חלה ירידה בקרב מקבלי תואר שני בשל ירידה במספר הסטודנטים בלומדים לימודי המשך במכללות להוראה בין השנים תשע"ג עד תשע"ה.

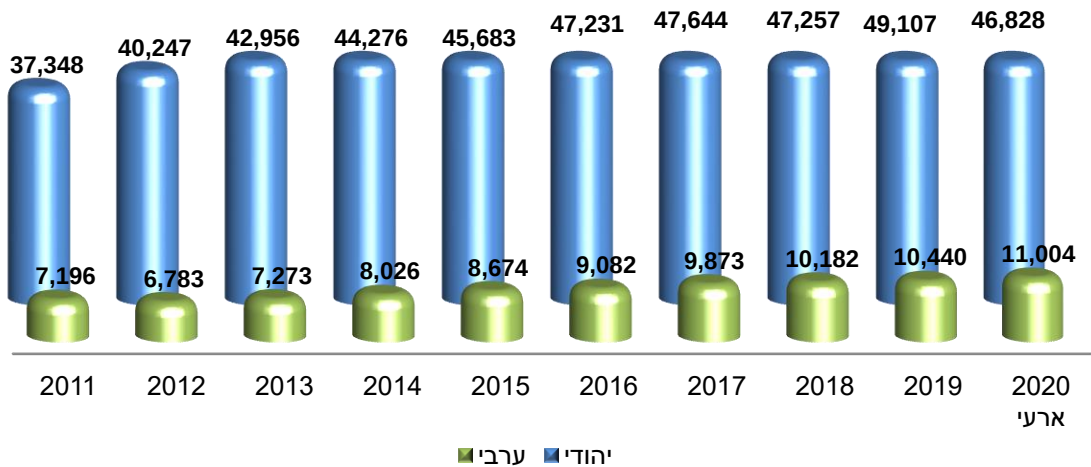
מאז שנת תש"ע - 2009/10, מספר מקבלי תואר ראשון גדל בכ- 19.4%, מספר מקבלי תואר שני בכ- 64.9% ומספר מקבלי תואר שלישי בכ- 7%.

הכשרת עובדי הוראה במערכת החינוך

תלמידים במוסדות להכשרת עובדי הוראה

תלמידים במוסדות להכשרת עובדי הוראה לפי מגזר

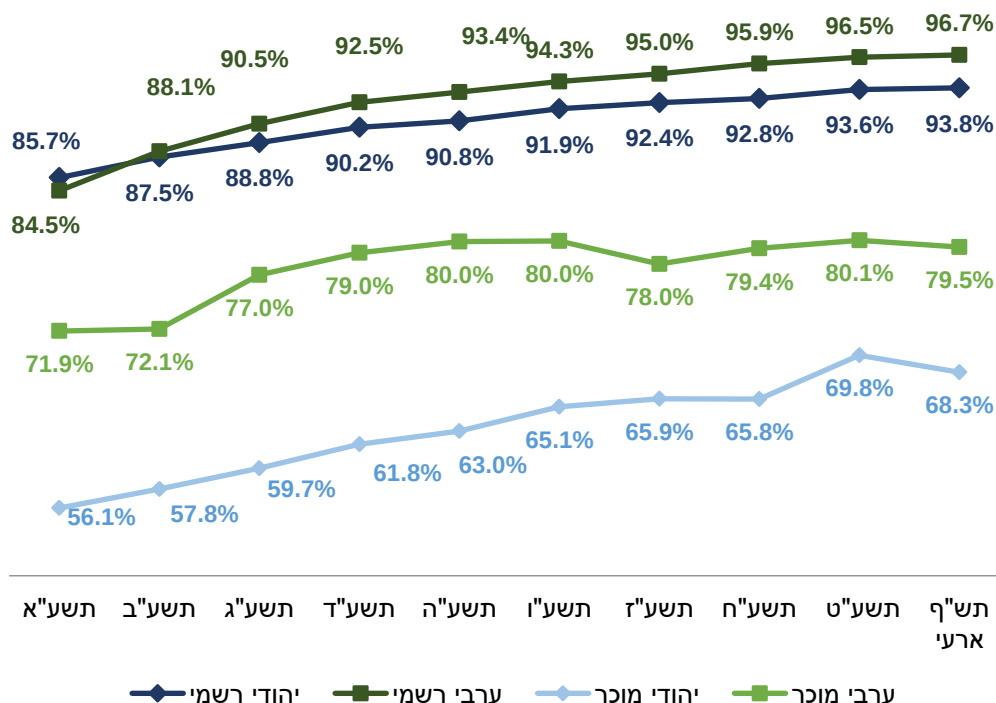

* לא כולל הפקולטות לחינוך באוניברסיטאות מכיוון שאינן מתוקצבות ע"י משרד החינוך
מקור הנתונים: משרד החינוך

מספר התלמידים במוסדות להכשרת עובדי הוראה הגיע לכ- 57,800 בשנת 2020, גידול של 30% לעומת שנת 2011. 57% מסך תלמידי ההוראה הינם סטודנטים הלומדים לתואר B.Ed. במגזר הערבי כ-90% מתלמידי ההוראה לומדים לתואר B.Ed לעומת כ- 50% בלבד במגזר היהודי, בין היתר בשל אי למידה לתואר אקדמי בחינוך החרדי.

5. עובדי הוראה במערכת החינוך

אחוז האקדמאים בקרב מורים בבתי הספר היסודיים* (לפי מעמד משפטי ולאום המורה)

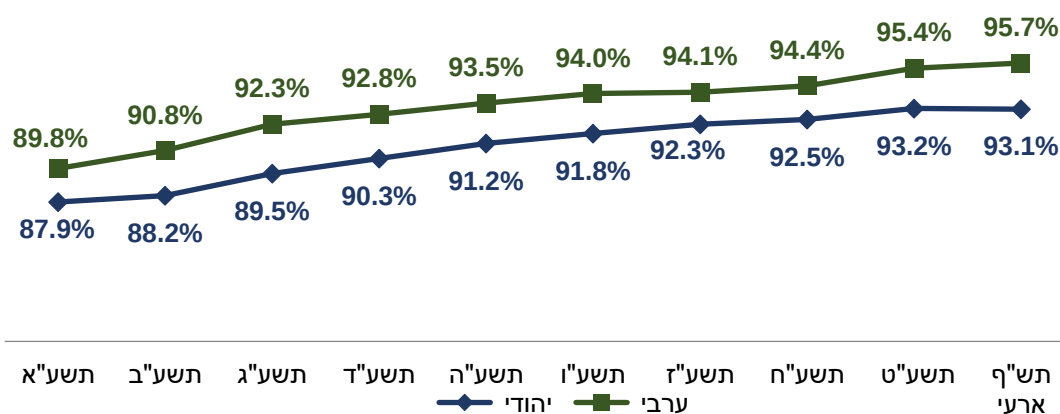
* מורים בבתי הספר רשמיים ומוכרים (ללא מוסדות הפטור)

מקור הנתונים: משרד החינוך

בין השנים תשע"א לתש"ף, שיעור המורים בחינוך היסודי בעלי תואר אקדמי בחינוך העברי הרשמי עלה בכ-8% ובחינוך הערבי הרשמי השיעור עלה בכ-12%.

גם בקרב המורים בחינוך המוכר חלה עליה בשיעור בעלי תואר אקדמי בשנים אלו. בחינוך העברי, שיעור המורים בעלי תואר אקדמי גדל קרוב ל-12% ובחינוך הערבי שיעור האקדמאים גדל בכ-8%.

אחוז האקדמאים בקרב מורים בבתי הספר העל-יסודי* (לפי מעמד משפטי ולאום המורה)

* מורים בבתי הספר רשמיים ומוכרים ללא מוסדות הפטור בעל-יסודי בחטיבות הביניים והחטיבות העליונות.

מקור הנתונים: משרד החינוך

בין השנים תשע"א לתש"ף חל גידול של כ- 5% בשיעור המורים בעלי תואר אקדמי בחינוך העברי וכ- 6% בקרב המורים בחינוך הערבי.

עובדי הוראה במערכת החינוך הרגיל הרשמי* - מבחר מדדים (במונחי עובדי הוראה)

תש"ף (ארעי)		קדם יסודי		יסודי		חטיבות - הביניים		חטיבות-עליונות
ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי
93%	96%	93%	97%	95%	98%	92%	93%	93%
25%	27%	39%	34%	51%	44%	47%	42%	42%
99%	99%	89%	80%	79%	72%	72%	59%	59%
42	42	42	40	44	40	45	40	40
43	44	42	41	45	40	45	39	39
28%	27%	28%	18%	35%	19%	38%	21%	21%
11%	9%	12%	12%	9%	10%	8%	16%	16%
15	18	15	16	17	16	18	14	14

תשס"ח		קדם יסודי		יסודי		חטיבות - הביניים		חטיבות-עליונות
ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי	ערבי
65%	64%	77%	71%	90%	85%	82%	85%	85%
9%	2%	20%	7%	36%	16%	36%	24%	24%
99%	100%	92%	73%	84%	56%	70%	43%	43%
44	37	43	36	45	38	46	39	39
45	35	44	34	45	37	46	38	38
35%	10%	29%	13%	34%	14%	39%	17%	17%
7%	24%	9%	28%	6%	20%	7%	18%	18%
19	12	17	13	19	14	19	14	14

* בחטיבה העליונה המעמד המשפטי הנו מוכר ורשמי בחינוך הרגיל

מקור הנתונים: משרד החינוך

בעקבות יישום רפורמות "אופק חדש" ו"עוז לתמורה", בהשוואה לשנת תשס"ח טרום יישום הרפורמות, בשנת תש"ף ניכרת עלייה משמעותית באחוז המורים בעלי השכלה אקדמאית. הגידול ניכר בעיקר בשלבי החינוך הקדם יסודי והיסודי.

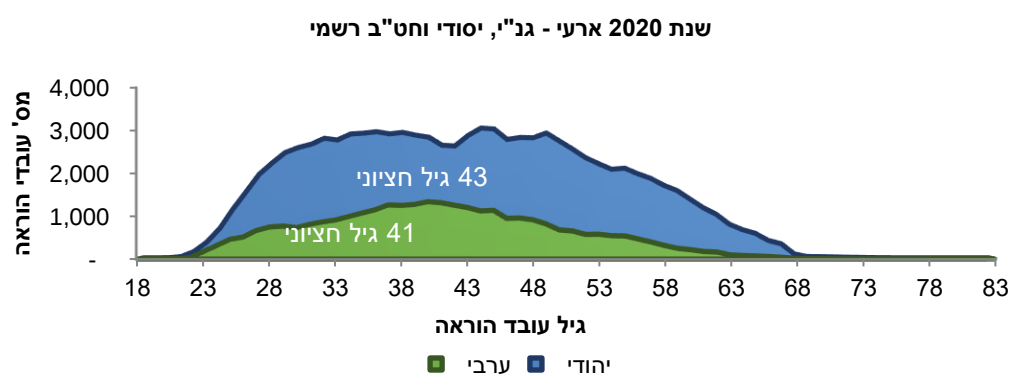
אחוז המורות בכל שלבי החינוך, הן בחינוך העברי והן בחינוך הערבי, גבוה מזה של המורים. עם זאת, אחוז המורות בחינוך הערבי נמוך מזה שבחינוך העברי למעט בקדם יסודי. שיעור המורים הגברים מכלל כוח ההוראה הולך וגדל בשלבי החינוך הגבוהים יותר, קרי בחטיבה העליונה.

בחינוך העברי, גיל מורה ממוצע עולה עם שלבי החינוך. בחינוך היסודי הרשמי, הגיל הממוצע של עובדי ההוראה בשלב חינוך היסודי בחינוך הערבי נמוך בשנתיים מהגיל הממוצע של עובדי ההוראה בחינוך העברי ופער זה גדל עד לחמש שנים בחינוך העל יסודי.

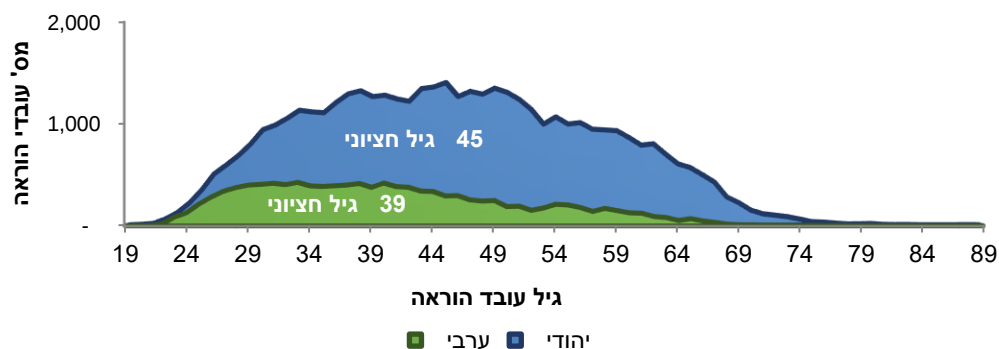
שיעור המורים עד גיל 29 גבוה יותר בחינוך הערבי בהשוואה לחינוך עברי, למעט בחינוך הקדם יסודי וזהה בחינוך היסודי. בחינוך העברי, שיעור המורים בגיל 50 ומעלה גבוה יותר.

בהשוואה לשנת תשס"ח בכל שלבי החינוך, ממוצע שנות ותק להוראה ירד בחינוך העברי, ואילו בחינוך הערבי קיימת תופעה הפוכה וממוצע שנות הוותק להוראה עלה מלבד חטיבה עליונה שם נשאר זהה.

התפלגות גילאי עובדי ההוראה בחינוך הרגיל הרשמי בכל שלבי החינוך שנת תש"ף

שנת 2020 ארעי - חט"ע רשמי ומוכר

(במונחי עובדי הוראה)

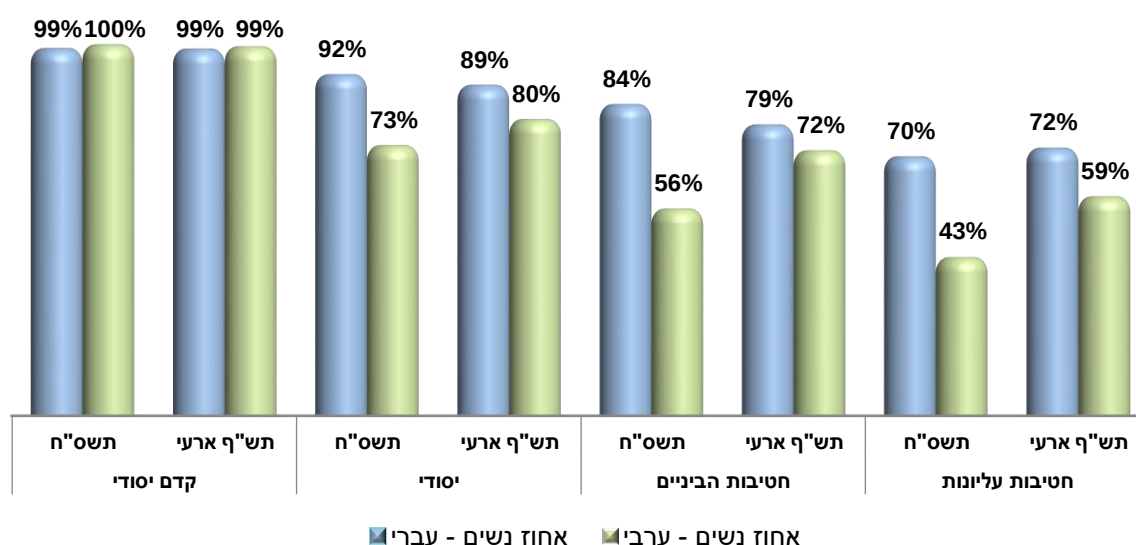
מקור הנתונים: משרד החינוך

הגיל החציוני הוא הגיל החוצה את אוכלוסיית המורים לשתי קבוצות שוות בגודלן, כך שקיים מספר שווה של מורים מעליו ומתחתיו. החציון לא בהכרח שווה לגיל הממוצע.

בשנת הלימודים תש"ף, בשלבי החינוך הנמוכים בחינוך העברי הרשמי חציון הגיל עומד על 43, ובחינוך הערבי - על 41. בחטיבה העליונה, חציון הגיל נמוך מהממוצע, ויותר ממחצית אוכלוסיית המורים מרוכזת בטווח הגילים הנמוכים כאשר חציון הגיל בחינוך העברי עומד על 45, ובחינוך הערבי - על 39.

בכלל שלבי החינוך, טווח הגילאים של כלל המורים בחינוך הערבי מתחיל מגיל צעיר יותר כאשר 13% מכלל המורים בחינוך הערבי הינם בני 30 ומטה לעומת 10% בחינוך העברי. במקביל, ניתן למצוא מורים מבוגרים יותר בחינוך העברי כאשר 20% מכלל המורים בחינוך העברי הינם בני 55 ומעלה לעומת 10% בחינוך הערבי.

שיעור הנשים בקרב עובדי הוראה בחינוך הרגיל* (במונחי עובדי הוראה)

*חינוך רגיל - שלבי החינוך קדם יסודי, יסודי וחט"ב במוסדות החינוך הרשמי ושלב חינוך החטיבה העליונה כולל מוסדות בחינוך רשמי ומוכר וללא חרדים.

** נתוני תש"ף כוללים בתוכם את עובדי ההוראה במחוז החרדי הרשמי בלבד.

מקור הנתונים: משרד החינוך

בין השנים תשס"ח לשנת הלימודים תש"ף, שיעור הנשים בקרב עובדי הוראה בחינוך העברי גבוה יותר מאשר בחינוך הערבי בבתי הספר. עם זאת, בחינוך הערבי קיימת מגמת שיפור ועלייה מתמדת באחוז הנשים מתוך כלל עובדי ההוראה לעומת החינוך העברי. בחינוך העברי, חלה עלייה (2%) בשיעור הנשים המועסקות בשלב חינוך החטיבה העליונה. מנגד, חלה ירידה (5%) בשיעור הנשים בשלב חינוך חטיבת הביניים ובמידה מועטה (3%) ביסודי.

6. מדדי התפתחות של מערכת החינוך

שיעור המוסדות* הכלולים ברפורמת "אופק חדש"

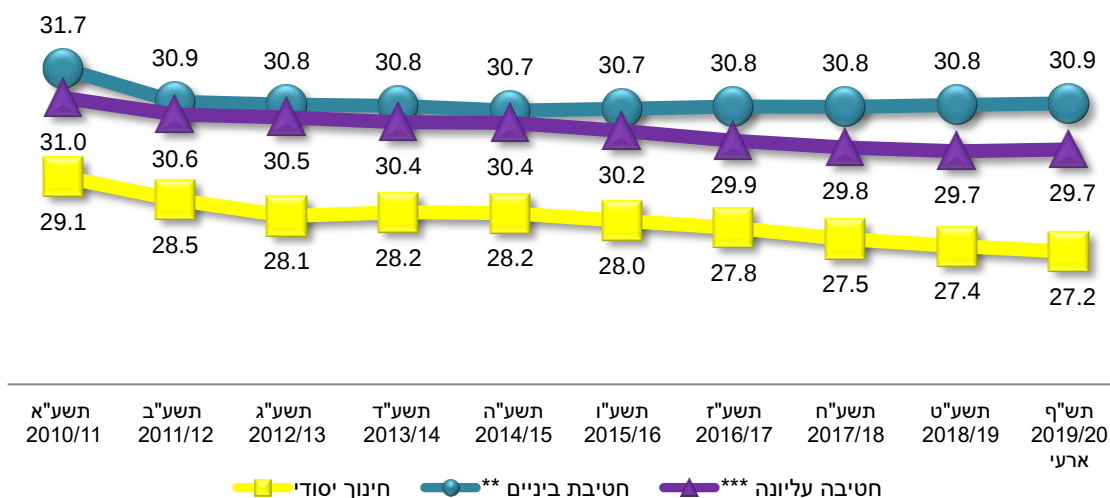

* מוסדות חינוך יסודי רשמי ומוסדות חטיבת ביניים רשמיות (כולל מוסדות חינוך מיוחד)

מקור הנתונים: משרד החינוך

החל משנת הלימודים תשס"ח (2007/08) רפורמת "אופק חדש" מיושמת במספר הולך וגדל של מוסדות מידי שנה. בשנה"ל תש"ע (2009/10) נכללו כשני שלישי מבתי הספר היסודיים ברפורמה. בשנת הלימודים תשע"ד ועד היום הושלם יישום הרפורמה בקרב בתי הספר היסודיים במלואו ובחטיבות הביניים עם 98% שיעורי הצטרפות לרפורמה זו.

ממוצע תלמידים לכיתה לפי שלבי חינוך*

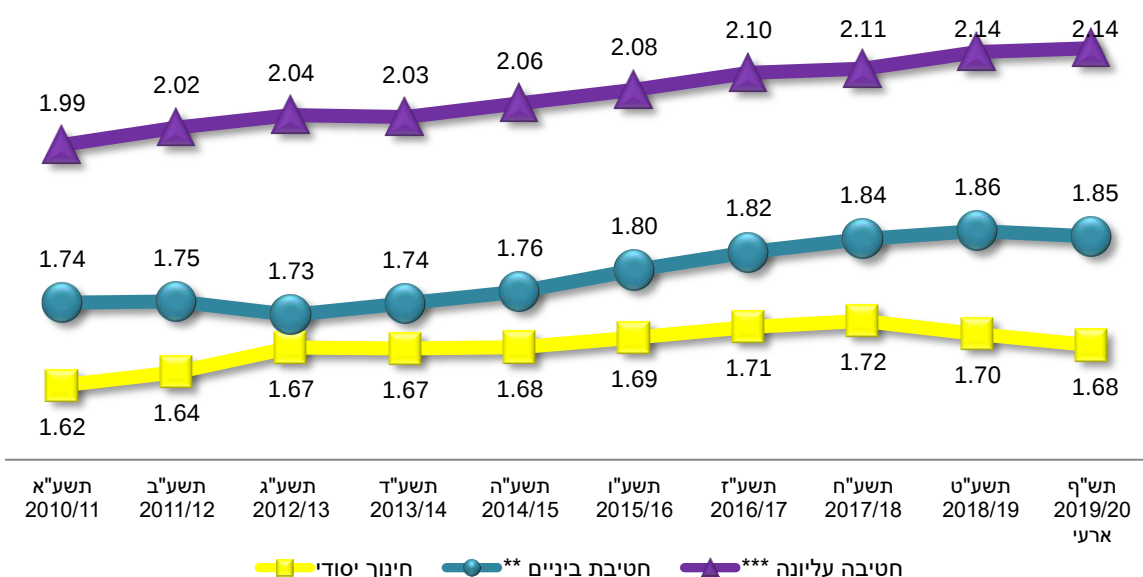
* כיתות נורמטיביות, חינוך הרגיל בלבד

מקור הנתונים: משרד החינוך

בשנת הלימודים תש"ף, ממוצע התלמידים לכיתה בחטיבת הביניים עמד על 30.9 תלמידים לכיתה והוא גבוה מממוצע התלמידים לכיתה בחינוך היסודי אשר הינו 27.2 תלמידים לכיתה.

בשנים האחרונות שיעור הגידול במספר הכיתות המתקצבות בחינוך רגיל היה גבוה משיעור הגידול במספר התלמידים. כתוצאה מכך, בשנת תש"ף, מספר התלמידים הממוצע לכיתה מתקצבת בשלב החינוך היסודי ביחס לשנת הלימודים תשע"א ירד ב- 6.3%, כאשר הירידה בחינוך העברי עומדת על 3.6% ובחינוך הערבי כ- 13.6%, וזאת כחלק ממגמת צמצום הפערים בין המגזרים בשנים האחרונות ובעקבות יישום החלטת הממשלה להפחתת מספר התלמידים בכיתה באופן דיפרנציאלי.

ממוצע שעות הלימוד לתלמיד* לפי שלבי חינוך בחינוך הרגיל

* כולל שעות ותלמידים בחינוך הרשמי, המוכר והפטור, שעות ניהול וחינוך.

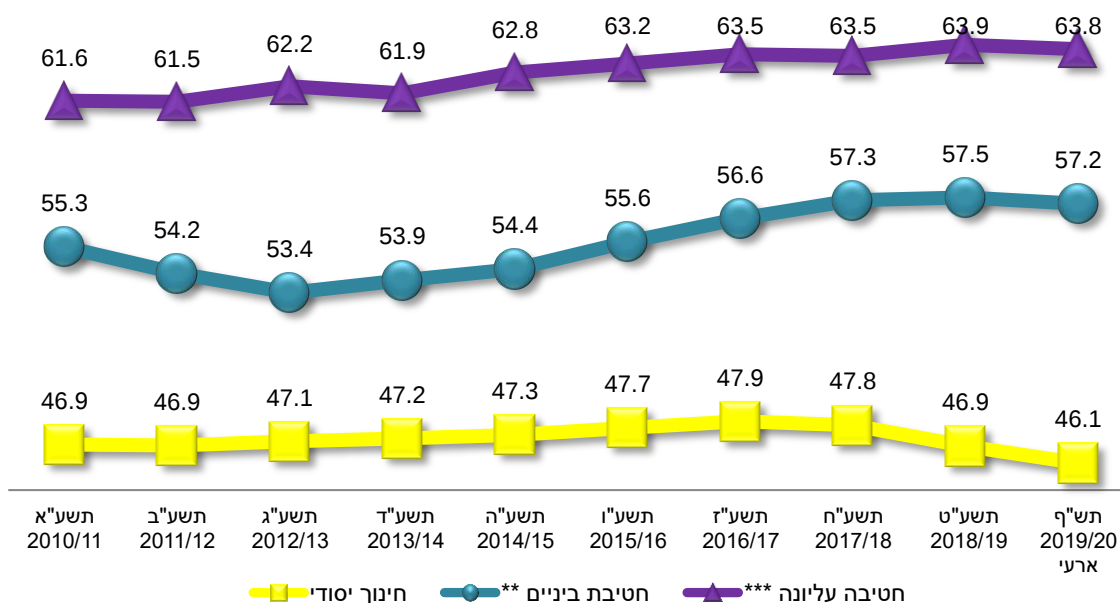
** שלבי החינוך חט"ב + חט"ע כוללים שעות, תלמידים וכיתות נורמטיביות ומפת"נים (מפעלי תעסוקה לנוער המשמשים כמרכזי טיפול, שיקום וחינוך בקהילה לבני נוער בסיכון)

*** שלב חינוך החט"ע - שעות שכר לימוד ללא שעות עולים, תלמידים זכאי שכ"ל ותרבותי ייחודי.

מקור: משרד החינוך, מינהל לכלכלה ותקציבים

מערכת החינוך נדרשת להתמודד עם עלייה במספר התלמידים. בשנים תשע"א – תש"ף, הייתה עליה במספר התלמידים: 22% בחינוך היסודי, 14% בחטיבת הביניים ו- 26% בחטיבה העליונה. עם זאת, בעקבות תוספות של שעות הוראה שניתנו בשנים האחרונות, חלה עלייה גם בממוצע שעות הלימוד לתלמיד בכלל שלבי החינוך - עליה של 3.7% בחינוך היסודי, 6.3% בחטיבת הביניים ו- 7.5% בחטיבה העליונה. המענה ניתן, בין היתר, על ידי הכשרת כוחות הוראה והקצאת משאבים בהתאמה לצרכים המתעוררים - לדוגמה: בינוי, נגישות, צמצום מספר התלמידים לכיתה, מורה שני בכיתה, שעות תמרוץ וטיפול, תקצוב דיפרנציאלי למתן שוויון הזדמנויות לכל תלמיד על ידי הגדלת יחס ההקצאה של שעות הטיפול בין תלמידים חזקים וחלשים, וכן המשך הטמעת תכנית 'למידה משמעותית'.

ממוצע שעות הלימוד* לכיתה נורמטיבית בחינוך הרגיל לפי שלבי חינוך

* כולל שעות וכיתות נורמטיביות בחינוך הרשמי, המוכר והפטור, וכן שעות ניהול, חינוך ושילוב, אך ללא שעות חינוך מיוחדת כאשר הנתונים מחושבים בהתאם למספר התלמידים הנתון ביום חישוב שעות התקן וסגירת מצבת התלמידים.

** שלבי החינוך חט"ב + חט"ע כוללים שעות, תלמידים וכיתות נורמטיביות במפת"נים (מפעלי תעסוקה לנוער המשמשים מרכזי טיפול, שיקום וחינוך בקהילה לבני נוער בסיכון)

*** שלב החינוך חט"ע – שעות שכר לימוד ללא שעות עולים, כיתות בפועל ותלמידים זכאי שכ"ל ו'תרבותי' ייחודי

מקור הנתונים: משרד החינוך, המינהל לכלכלה ותקציבים (אגף כלכלה וסטטיסטיקה)

עם יישום התוכנית להפחתת מספר התלמידים בכיתה בחטיבות הביניים חלה ירידה בממוצע השעות לכיתה אך משנת תשע"ג ממוצע השעות לכיתה בעלייה.

בחינוך היסודי, בשנים האחרונות הגרף מציג עלייה מתונה בממוצע השעות לכיתה, זאת עקב מגוון תוכניות המתקיימות לאורך השנים, כגון פיצול כיתות א'-ב' וכן שעות עבור תוכניות לימוד ייעודיות משתנות בהתאם להנחיות המתנ"ה (מארג תכנון ניהול והיערכות). עם זאת, החל משנת תשע"ז חלה ירידה בממוצע השעות בשל הקיצוץ בשעות תמריץ והפחתת שעות פיצול לכיתות א'-ב'.